Бани одам аъзои якдигаранд!

Овози тоҷик

آواز تاجيك

Рӯзнома аз соли 1924 мебарояд

Номҳои пешинаи рӯзнома: «Овози тоҷики камбағал» (соли 1924), «Овози тоҷик» (солҳои 1924-1931), «Ҳақиқати Ӯзбекистон» (солҳои 1931-1940), «Ӯзбекистони сурх» (солҳои 1950-1964), «Ҳақиқати Ӯзбекистон» (солҳои 1964-1991).

РӮЗНОМАИ ОЛИЙ МАҶЛИС ВА ДЕВОНИ ВАЗИРОНИ ҶУМҲУРИЯТИ ӮЗБЕКИСТОН

7 августи соли 2002. Чоршанбе № 60 (12802)

Дар фурӯш нархи озод. Рӯзнома соати 17.30 имзо гардид.

Ба ҷоизадорони грантҳои Бунёди «Умид»

Писарон ва духтарони азизам!

Пеш аз ҳама ҳар қадоми шумоёнро, ки аз озмоиши мураккабу масъулиятнок гузашта, ҳуқуқи таҳсилро дар донишгоҳҳои аз ҳама баобрӯи давлатҳои аз нигоҳи мутараққӣ ба даст овардаед, ба оғӯш кашида, ба шумоён дархостҳои аз ҳама самимонаамро баён карданӣ ҳастам.

Ҳар бор ба ман роҳи сафед талабидан ва ба донишгоҳҳои аз ҳама баобрӯи олии ҷаҳон гуселонидани шумоён—намояндагони авлоди наврас, ки дар оғӯши Ватани озоду обод ба камол расидаед, бо иштиёқи пурра намоиш додани ақлу заковат, истеъдоди хеш ҳаёт ба сар мебаред, мамнунияти калон мебахшад.

Зеро дар симои шумоён манояндаи бузурги Ӯзбекистон, рӯшан зуҳур ёфтани орзуву омол ва саъю кӯшиши некхоҳонаву олиҷанобонаи волидон, устозону мураббиён, тамоми халқамонро мебинам.

Имрӯзҳо ба зиммаи шумоён масъулияти калон афтодааст. Бояд сазоворони чунин эътимоди калон бошед, дар амал исбот намоед, ки шумоён меросхӯрони ниёкони бузурге мебошед, ки дар тамаддуни ҷаҳонӣ саҳми калон гузоштаанд.

Ҳисси фахру ғурури баланди ҳар як ҳамватанамон он гардидааст, ки тухми неки маърифате, ки дар ин сарзамини қадимаву муқаддас аз ҷониби чунин мутафаккирон ва олимони бузург, аз қабили Хоразмӣ, Фарғонӣ, Ибни Сино, Улуғбек, Алишери Навоӣ, Бобур Мирзо пошида шудаанд, имрӯзҳо дар симои шумоён барин ҳазорон-ҳазор ҷавонон ҳосили нав медиҳад.

Боварӣ дорам, ки шумоён бо комёбиҳои аз ҳама пешқадами замонавӣ амиқан мусаллаҳ гардида, дониш ва таҷрибаи ҳосилгардидаро истифода бурда, ба хотири шукуфонии мамлакате, ки дар он дида ба дунё кушода, ба камол расидаед, фидокорона меҳнат мекунед, бо ҳамин қарзи фарзандии худро дар назди халқ, дар назди Ватане бо шарафона ба ҷо меоваред, ки ба ҳар кадоми мо азизу муқаддас аст.

Бори дигар шумоёнро бо он, яъне пайдо кардани имконияти таҳсил дар донишгоҳҳои аз ҳама баобрӯи хориҷа муборакбод менамоям, ба ҳамаатон хушбахтӣ ва комёбиро дар ин роҳи дуру дароз ва пуршараф таманно дорам.

Бигузор дар қалби шумоён ҳамеша муҳаббат нисбати халқи хеш ва сарзамини маҳбуб маъво пайдо кунад. Бигузор, иқдоми шумоён дар бобати ба даст омадани мақсадҳои нек бомуваффақият бошад. Оллоҳ ҳар кадоми шумоёнро дар паноҳи худ нигаҳ дорад.

Ислом КАРИМОВ,
Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон.

Меваҳои истиқлолият

Дар бинои зебои Ассотсиатсияи бонкҳои Ӯзбекистон маросими мутантан бахшида ба муборакбодии ҷоизадорони грантҳои Бунёди «Умид», ки мувофиқи Фармони Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон оиди ҷонибдории таҳсили ҷавонони қобилиятнок дар хориҷа созмон ёфта буд, дар соли таҳсили 2002-2003 ба амал омад. Дар кори он ҷоизадорони грантҳо, волидони онҳо, сафирони давлатҳои хориҷа дар мамлакатамон, сарварони муассисаҳои таълими олии ҷумҳурият ва донишҷӯён иштирок намуданд.

Тадбирро ҷонишини Нахуствазири Ҷумҳурияти Ӯзбекистон раиси садорати Бунёди «Умид» Р.Азимов бо сухани ифтитоҳӣ кушод.

Муборакбодии сарвари давлатамонро, ки ба Унвони Ҷоизадорони грантҳои бунёди «Умид» ирсол гардидааст, Мушовири Давлатии Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон Т.Рисқиев қироат намуд.

Дар тӯли солҳои сипаришуда 785 ҷавонписарону духтарони қобилиятнок мувофиқи роҳхати «Умид» барои гирифтани дараҷаи бакалавр ва магистр ба муассисаҳои таълими олии мамлакатҳои аз нигоҳи иқтисодӣ мутараққӣ, аз қабили ИМА, Британиёи Кабир, Олмон, Фаронса, Ҷопон, Италиё ва Канада фиристода шуданд. Онҳо оиди иқтисодиёт, ҳуқуқ, информатика, ба компутерфарогирӣ, илмҳои табиатшиносӣ, кишоварзӣ ва ғайра сабақ мегиранд.

Дар тадбир зикр гардид, ки ҷавонони мамлакатамон дур аз Ватан нерӯи маънавиву маърифатӣ ва фарҳангии миллат, қобилият ва маҳорати худро хуб намоиш медиҳанд. Зеро онҳо ворисони ниёкони бузургеанд, ки ба тамаддуни ҷаҳонӣ саҳми калон гузоштаанд ва саромадони гаҳвораи фарҳанги ҷаҳонӣ мебошанд. Аз онҳо 500 нафар таҳсилро дар хориҷ бомуваффақият ба анҷом расонданд ва дар як қатор вазорату идораҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо алҳол фаъолият нишон медиҳанд.

Интихоби озмунии Бунёди «Умид» барои соли таҳсили 2002-2003 моҳи ноябри соли 2001 оғоз гардида, мувофиқи тартибе гузаронда шуд, ки ба андозаҳои ҷаҳонӣ ҷавобгӯ буданд. Аз 470 даъвогар 43 нафар ба гирифтани ҳуқуқи таҳсил аз рӯи барномаи магистратураи муассисаи таълими олии хориҷа сазовор гардид. Қисми зиёди онҳо аз Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон ва вилоятҳо буда, ҳама соҳиби дипломи аълочианд. Ва он аз ҳамин гувоҳӣ медиҳад, ки майлу шавқи ҷавонписарону духтарони мо аз минтақаҳои аз ҳама дурдаст ҳам барои гирифтани маълумот пайваста баланд мегардад.

Соли ҷорӣ заминаи таълимии Бунёди «Умид» васеъ гардид ва дар Тошканд Донишгоҳи байналхалқии Вестминстер созмон ёфт. Акнун ҷоизадорони грантҳои «Умид» аз рӯи барномаи бакалавриат дар муассисаи мазкури таълимӣ мувофиқи талабҳои таҳсилоти Британиёи Кабир таҳсили илм мекунанд.

Дар маросим ҷонишини Нахуствазири Ҷумҳурияти Ӯзбекистон Д.Ғуломова ба ҷоизадорони грантҳо тӯҳфаҳои Президент ва сертификатҳоро супурд, ки ҳуқуқро дар бобати таҳсил дар донишгоҳҳои хориҷа медиҳад.

Дар маросим мактуби миннатдорӣ ба унвони Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон аз номи ҷоизадорони грантҳои соли таҳсили 2002-2003 қабул гардид.

Назокат УСМОНОВА,
мухбири ЎзА.

Маҷлиси комиссияи ҳукуматӣ

Маҷлиси навбатии Комиссияи ҳукуматӣ оид ба масъалаҳои санатсияи корхонаҳои кишоварзӣ бо иштироки сарварони вазорату идораҳо, комиссияҳои ҳудудӣ ва идоракунандагони берунаи хоҷагиҳои бо санатсия фарогирифта ба амал омад.

Маҷлис таҳти сарпарастии ҷонишини Нахуствазири Ҷумҳурияти Ӯзбекистон, раиси комиссия Р.Азимов гузашт.

Дар маҷлис натиҷаҳои фаъолияти молиявиву хоҷагидории нимаи якуми соли 2002-юми корхонаҳои кишоварзии бо санатсия фарогирифта ва фаъолияти обектҳои инфрасохтор, ки хоҷагиҳои фермериро мувофиқи қарори Девони Вазирон «Дар бораи тадбирҳои азнавташкилдиҳии корхонаҳои кишоварзӣ ба хоҷагиҳои фермерӣ» аз 5 январи соли 2002 бо хизмат фаро гирифтаанд, мавриди баррасӣ қарор гирифтанд.

Дар нимаи якуми соли кунун оиди иҷрои нақшаи аз нигоҳи молиявӣ солимгардонии 60 корхонаи бо санатсияфарогирифта корҳои муайяне ба иҷро расиданд, вазъи молиявии онҳо беҳтар гардида, тадбирҳо оиди ғаллакорӣ иҷро гардиданд.

Дар корхонаҳои бо санатсияфарогирифтаи ҷумҳурият ҳосилнокии миёнаи ғалладона аз ҳар гектар 29,6 сентнериро ташкил дод. Аз он ҷумла, дар хоҷагиҳои ҷудогонаи вилоятҳои Наманган, Навоӣ, Тошканд, Сурхондарё ва Хоразм ин нишондиҳанда ба ҳисоби миёна аз ҳар гектар ба 40-45 сентнерӣ расид. Дар ихтиёри хоҷагиҳое, ки бо санатсия фаро гирифта шудаанду фармоиши давлатиро дар ин бобат иҷро намудаанд, 30 ҳазор тонна ғалла монд ва он дар бобати иҷрои нақшаи санатсияи ин хоҷагиҳо таъсири мусбӣ расонд.

Хоҷагиҳои кирмакпарварии бо санатсияфарогирифта 435,3 тонна пилла тайёр намуданд. Ҳамаи хоҷагиҳо шартҳои қарордодро иҷро карданд.

Дар натиҷаи андешидани тадбирҳо то 1 июли соли кунун нисбати ҳамин давраи соли гузашта қарздории дебитории хоҷагиҳои бо санатсия фарогирифта 2 маротиба, ё худ ба 631,4 миллион сӯм, қарздории кредиториашон бошад, 20 фоиз, ё худ ба 795 миллион сӯм гардида, фоидаи хоҷагиҳои бо санатсия фарогирифта дар нимаи якуми сол 1,5 миллиард сӯмро ташкил дод.

Ҳамчунин дар маҷлис рафти иҷрои созмон додани хоҷагиҳои фермерӣ дар заминаи 83 корхонаи кишоварзии зараровар ва дараҷаи даромадашон паст мувофиқи қарори Девони Вазирон аз 5 январи соли 2002 мавриди баррасӣ қарор гирифт, ки ҳоли ҳозир дар пойгоҳи онҳо ба тариқи озмун 3506 хоҷагии фермерӣ ташкил гардидааст.

Он чиз ба маълумот гирифта шуд, ки барои хизматрасонӣ ба ин хоҷагиҳои фермерӣ дар нимаи якуми сол 66 бонки хурд, 75 шабакаи таъмини сӯзишвориву равғанҳои молиданӣ, 74 анбори таъминоти нуриҳои маъданӣ, 84 саройи муқобили мошину тракторҳо, 77 ассотсиатсияи истифодабарандагони об созмон дода шудаанд, ки ба хоҷагиҳои фермерӣ дар пойгоҳи шартномаҳо хизмат мерасонанд.

Баробари ин камбудиҳои муайян дар ташкили фаъолияти инфрасохтори созмондодашуда ҷой доранд. Корҳо оид ба ташкили алоқаи модемӣ байни бонкҳои хурди созмондодашудаву ташкилотҳои ноҳиявии бонкҳои тиҷоратӣ ба анҷом нарасидаанд. Дар саройҳои муқобили мошину тракторҳо муаммоҳои навсозии техникии кишоварзӣ ва таъмин будан бо қисмҳои эҳтиётӣ ҷой доранд. Ҳамчунин дар ташкили корҳои шабакаҳои таъминоти сӯзишвориву равғанҳои молиданӣ ва анборҳои таъминоти нуриҳои маъданӣ бисёр камбудиҳо мавҷуданд.

Комиссия қарори дахлдорро оиди ба рӯи об баровардани тадбирҳои мушаххаси босамар гузарондани санатсияи корхонаҳои кишоварзӣ ва рушди минбаъдаи хоҷагиҳои фермерӣ қабул намуд.

Ба вазорату идораҳои дахлдор оиди беҳдошти дараҷаи хизматрасонӣ ба хоҷагиҳои фермерӣ дар бахши расондани хизмати бонкӣ, таъмин будан бо сӯзишвориву равғанҳои молиданӣ ва нуриҳои маъданӣ супоришҳои дахлдор дода шуданд.

(ЎзА).

Мадҳи Ватан

Дар Майдони Мустақиллики шаҳри Қаршӣ бахшида ба ёздаҳсолагии истиқлолияти Ӯзбекистон барномаи консертии дастаҳои фолклориву этнографӣ ба амал омада, таҳти унвони «Ватан дар сурудҳоям» гузашт.

Дар тадбир дастаҳои ҳунарӣ ва овозхонони алоҳида дар васфи истиқлол, Ватан, арзишҳои миллӣ, меҳнати бунёдкоронаи халқамон сурудҳои рангорангро иҷро намуданд. Махсусан ба ҳозирин лапарҳо, алёрҳо, сурудҳои халқӣ писанд афтод. Чунки дар он арзишҳои миллӣ акси худро ёфта, комёбиҳои мамлакат дар тӯли ёздаҳ соли роҳи мустақилонаи тараққиёт тараннум гардиданд.

А.ТАЙПАТОВ,
мухбири ЎзА.

Оқилона истифода бурдани об — талаботи айём

Деҳқонони мамлакатамон дар 4,3 миллион гектар замини обёришаванда ҳосил мерӯёнанд. Барои дуруст таъмин кардани ин майдонҳо бо об 55 обанбори ғунҷоишашон аз 10 миллион то 2 миллиард метри мукааб об сохта шудааст. 24 истгоҳи насосӣ кор мекунад, ки дар як сония 200 метри мукааб об расонда медиҳад. Баробари ин чил гидроузел, даҳҳо каналҳо ва ҷӯйҳо оиди тақсим кардани об фаъолият бурда, 28 истгоҳи барқӣ бо истихроҷи барқ машғуланд.

Бояд зикр намуд, ки қисми зиёди ин иншоотҳои обӣ 30-40 сол муқаддам сохта шудаанд ва аз ин рӯ ба талаби замон пурра мувофиқат намекунанд.

Дар ин бора сухан дар маҷлиси Вазорати кишоварзӣ ва хоҷагии об бахшида ба таъмини беxавфии корҳо дар ин иншоотҳои обии муҳим ва беҳдошти вазъи техникии онҳо рафт.

Дар маҷлис, ки таҳти сарпарастии Мушовири давлатии Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон И.Ҷӯрабеков гузашт, сарварони вазорату идораҳое, ки барои истифодабарии иншоотҳои кишоварзӣ масъуланд, мутахассисон иштирок намуданд.

Аз рӯи масъалаи рӯзномаи кор иттилооти раиси инспексияи «Давсувхужаликназорат» инспексия Т.Камалов шунида шуд. Тадбирҳои иловагӣ оид ба беҳдошти вазъи техникии иншоотҳои муҳими кишоварзӣ андешида шуданд. Дар маҷлис ҷонишини Нахуствазир, вазири кишоварзӣ ва хоҷагии об Н.Юсуфов иштирок намуд.

(ЎзА).

«Сафари Президенти Ӯзбекистон — нишонаи дӯстӣ»

Дар оинаи матбуоти ҷаҳон

Сафари Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон Ислом Каримов ба Ҷопон воқеаи муҳим, агар гуфтан ҷоиз бошад, воқеаи хотирмони ҳафтаи гузашта гардида, баробари ин аз он ҷиҳат пураҳамият аст, ки дар китоби муносибатҳои дуҷониба саҳифаҳои навро боз намуд. Тошкент ҳамкориро бо Ҷопон—мамлакати мӯъҷизаҳои иқтисодӣ ва технологияҳои воло ҳамчун яке аз самтҳои устувору стратегии сиёсати худ медонад. Ва далели мазкурро он чиз собит мекунад, ки дар рафти сафар ду изҳороти муштарак дар бораи дӯстӣ, шарикии стратегӣ ва ҳамкорӣ, ҳамчунин ҷонибдории ислоҳот дар Ӯзбекистон қабул гардиданд. Дар навбати худ, Токио шарикиро бо Ӯзбекистон ҳамчун обекти умда дар Осиёи Марказӣ ва дар айни замон чун соҳаи пешомаднок арзёбӣ мекунад.

Мониторинги воситаҳои ахбори оммавӣ, ки рафти сафарро рӯшан кардаанд, имконият медиҳад ҷиҳатҳои мухталифи равобити ӯзбекистониву ҷопонӣ амиқан таҳлил карда шаванд. « Ҷопон ва Ӯзбекистон созишномаро дар бораи равуои роҳи ҳавоӣ имзо мекунанд ва бар зидди террор иқдоми якҷоя мегузоранд»— чунин ном гирифтааст мақолае, ки 30 июл дар рӯзномаи номдори «The Japan Times» рӯи чопро дидаст. Рӯзнома зикр мекунад, ки «Ҷопон ва Ӯзбекистон оиди таҳкими муносибатҳои сиёсиву иқтисодӣ дар гуфтушунидҳо розигии худро баён карда, мавзӯи ба роҳ мондани равуои дуҷонибаро тавассути роҳи ҳавоӣ, андешидани тадбирҳоро бар муқобили терроризм ва иҷрои корҳоро оиди тақдиди Афғонистон мавриди баррасӣ қарор медиҳанд». Баъд дар ҳамон мақола чунин зикр ёфтааст: «Каримов аз тарафи Қувваҳои Ҳарбии Ҳавоии худдифои Ҷопон фавран ҳал гардидани вазифаро оиди фиристодани киштиҳои худ ба уқёнуси Ҳинд, бо ҳамин васила расондани ҷонибдории зарурӣ баъди воқеаҳои фоҷиабори 11 сентябри ИМА воло арзёбӣ намуд. Ҷопон бояд нақши ниҳоят фаъолонаро дар таъмини амният, чӣ дар Осиёи Марказӣ ва чӣ дар саросари ҷаҳон бозад, зикр намуд ҷаноби Каримов. Дар навбати худ ҷаноби Коидзуми зикр намуд, ки Ҷопон якҷоя бо Ӯзбекистон бояд ба муқобили терроризм мубориза барад ва диққату эътиборро ба дигар масъалаҳои байналхалқӣ ҷалб созад».

Натиҷаҳои сафарро таҳлил намуда, Интернер-сайти CNA менависад, ки «Ӯзбекистон ва Ҷопон тарафдори тезтар қарор ёфтани сулҳу осоиш дар Афғонистон мебошанд ва ҷонибдории Ҷопонро дар бобати ташаббуси Ӯзбекистон оиди дар Осиёи Марказӣ ба вуҷуд овардани минтақаи аз силоҳи ядроӣ орӣ зикр менамояд».

«Каримов кӯпрукро ба Токио барқарор намуд»-ин мақола дар Интернет сайти Би-би-сӣ ба хонанда имкон медиҳад бо равандҳои дуҷонибаи ҳамкорӣ ҳаматарафа ошно гардад. «Сафари Президенти Ӯзбекистон баъди ба Тошканд омада рафтани гурӯҳи тадбиргарони ҷопоние ба амал омад, ки азму хоҳиши ҳамкорӣ ва маблағгузориро ба рушди мамлакати мазкур доранд. Таҳкими равобит бо Ӯзбекистон як қисми ба қарибӣ дар Токио эълон гардидани «Дипломатияи роҳи абрешим» аст, ки ба расондани кӯмак ба Осиёи Марказӣ дар бобати ҳамгароӣ пайдо кардан ба иқтисодиёти ин мамлакат даъват гардидааст. Ба ҳамкорӣ дар соҳаи энергетика диққату эътибори калон нигаронда шудааст, Ҷопон мехоҳад сохтори воридоти нафти худро ба тартиб андозад, ки ҳиссаи назарраси он алҳол аз мамолики халиҷи Форс ва Осиёи Ҷануби Шарқӣ дохил мегардад. Ба ғайр аз иқтисод, Ҷопон аз таҳкими равобити фарҳангӣ бо Осиёи Марказӣ манфиатдор аст. Бо роҳи қадимаи абрешим на танҳо молҳо, балки ғояву технологияи нав ҳаракат мекунанд. Аз он ҷумла, маҳз тавассути он ба Ҷопон ва Чин аз Осиёи Марказӣ ва Ҳиндустон убур карда, буддизм ворид гардидааст. Ҳузур доштани Ҷопон дар Осиёи Марказӣ солҳои охир назаррас мегардад ва он дар навбати аввал дар азнавсозии инфрасохтор-аз иншооти роҳсозӣ то тиб ва савдо зоҳир мегардад»—зикр намудааст Би-би-сӣ.

Тағйиротҳое, ки дар ҷаҳон, аз он ҷумла дар минтақаи мо баъди воқеаҳои фоҷиабори 11 сентябри соли 2001 ба амал омадаанд, ба рушди равобити байниҳамдигарии Ӯзбекистон ва Ҷопон такони нав бахшиданд. Президент Ислом Каримов ва Нахуствазир Ҷунитиро Коидзумӣ якдигарро муборакбод намуда, тадбирҳо ва қарорҳоеро ҷонибдорӣ карданд, ки дар доираи муборизаи байналхалқӣ ба муқобили терроризм қабул мегарданд ва ҳамчунин зикр намуданд, ки минбаъд низ якдигарро ҷонибдорӣ мекунанд, имкониятҳои навро барои рушди минбаъдаи ҳамкорӣ фароҳам меоваранд. Зарур аст, зикр намоем, ки ин дархости Ҷ.Коидзумиро ба Президенти Ӯзбекистон собиқ Нахуствазир Иосиро Морӣ супурд, ки соҳиби мақоми намояндаи махсуси сарвари ҳукумати мавҷуда аст. Чунин диққату эътибор бесабаб нест. Чуноне ки веб-сайти «Kyoda news» зикр менамояд, «Кӯмаки Ӯзбекистон, ки ба муоҳидаи байналхалқии зиддитерроризм расонд, аҳамияти калон дорад. «Ба муносибати воқеаҳои 11 сентябр ташаббуси Ӯзбекистон, ки мунтазам узви доимии Шӯрои Амнияти СММ шудани Ҷопонро ҷонибдорӣ мекунад, хеле бамаврид аст.

Доираҳои баобрӯи корчаллонии Ҷопон рушди тиҷорати худро дар олам ба тарзи нав арзёбӣ мекунанд. Алҳол баробари дигар минтақаҳо, аз он ҷумла ба Осиёи Марказӣ диққату эътибори махсус нигаронда шудааст. Чуноне ки «Би-би-сӣ» боз илова мекунад, ҳаҷми кӯмаки Ҷопон ба минтақа чунон ки мунтазир буданд, меафзояд, Токио диққату эътибори худро ба Осиёи Марказӣ аз дариҷаи ҳавзаи Уқёнуси Ором пурзӯр гардондаааст. Амалдорони ҷопонӣ дар Тошканд мегӯянд, ки айёми муайян кардани самтҳои устувор даррасид».

«The Japan Times» аз 28 июл як саҳифаи худро ба мавзӯи ҳамкории Ӯзбекистону Ҷопон бахшидааст. Дар мақола таҳти унвони «Сафари Президенти Ӯзбекистон—нишонаи дӯстӣ» пешомадҳо, вазъи кунунии ҳамкории ду мамлакат ба қалам дода шудаанд.

«Сафари Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон ба Ҷопон нишонаи назарраси пурзӯр гардидани дӯстӣ ва ҳамкорӣ байни Ӯзбекистон ва Ҷопон мебошад. Сафари мазкур ҳамчун нерӯи стратегии ҳамкорӣ байни ду мамлакат тавзеҳ дода шудааст. Ӯзбекистон баробари шакли ислоҳот бо назардошти таҷрибаи соҳаи иқтисоди бозоргонӣ низоми хоҷагидории миллии худро ба диққату эътибор гирифта, махсусияту манфиатҳои миллӣ, рӯоварии мақсаднокро ба сӯи сохтмони давлати демократии ҳуқуқбунёд дар пойгоҳи шароити таърихии худ, вазъи воқеии соҳаҳои иҷтимоиву иқтисодӣ ва сиёсӣ, анъанот, урфу одат ва тарзи ҳаёт мақсади асосии худ қарор додааст»—зикр намудааст рӯзнома.

Ба ҳазорҳо километр дур будани ду мамлакат нигоҳ накарда, Ӯзбекистон ва Ҷопон бисёр монандиҳо ва умумиятро моликанд. Анъаноти одамони Шарқ, эҳтирому эъзози куҳансолон, ҳамчунин аз чунин сифатҳо, аз қабили некхоҳӣ, ҳурмату эҳтиром, таҳаммул, оқилӣ ва ғайра иборат аст. Аз ин мебарояд, ки шарикон барои рушди бомуваффақият ва идома додани ҳамкорӣ аз рӯи анъаноти беҳтарини Роҳи бузурги Абрешим—ҳамкории қадимаи нодири ба ҳамдигар муфид кулли шароиту имкониятро соҳибанд.

Шерзод ҚУДРАТХӮҶАЕВ.

Шарҳи рӯзнома

Қонунҳоямон ҳамоҳангу ҳамқадами замон бошанд

Чуноне ки пештар эълон карда будем, Кенгаши Олий маҷлиси Ҷумҳурияти Ӯзбекистон қарорро дар бораи даъват намудани иҷлосияи нӯҳуми Олий маҷлис даъвати дуюм дар охири моҳи кунун эълон кард ва ба анъанаи худ содиқ монд. Чунки чанд соли охир бисёр иҷлосияҳои Олий маҷлис маҳз дар арафаи иди аз ҳама бузургу аз ҳама азизи халқи Ӯзбекистон—Иди истиқлол мегузарад ва қонуну қарорҳоеро вакилони халқ қабул мекунанд, ки дар бобати рушд бахшидани иқтисоди бозаргонӣ, таҳкими заминаи қонунгузорӣ ва сохтмони давлати демократии ҳуқуқбунёд ва ҷамъияти шаҳрвандӣ нақши калоне мебозанд.

Агар ба рӯзномаи кори иҷлосияи навбатии Олий Маҷлис, ки мувофиқи қарори Кенгаши Олий Маҷлис аз санаи 29 июли соли кунун тасдиқ гардидааст, назар афканем, филфавр пай мебарем, ки масъалаҳои дорои аҳамияти калон мавриди муҳокима қарор дода мешаванд ва аз якдигар чӣ аз ҷиҳати аҳамият ва чӣ мазмуну мундариҷа монданӣ надоранд.

Ана бигирем, масъалаи рафти иҷрои Буҷаи давлатии Ҷумҳурияти Ӯзбекистонро дар нимаи якуми соли кунун. Вай ҳам аз ҷиҳати даромаду ҳам хароҷот барзиёд иҷро гардидааст. Вале вакилони халқ бешак ҳангоми муҳокимаи он ба масъалаи оқилона харҷ намудани маблағҳои буҷаи давлатӣ диққату эътибори калон медиҳанд. Чунки дар ин бобат ҳанӯз камбудиву норасоиҳо бисёранду ҳамаи онро Президенти мамлакатамон ҳангоми нутқи хеш дар маҷлиси Девони Вазирон бахшида ба натиҷаҳои нимсолаи кунун ва вазифаҳои навбатӣ дар зери тозиёнаи танқид гирифтанд. Аз он ҷумла, сарвари давлатамон зикр намуданд, ки «Мо бояд то чӣ андоза имрӯз босамар истифода бурдани маблағҳои буҷавиро аз нигоҳи танқидӣ арзёбӣ намоем. Ҳарчанд солҳои охир сохти хароҷотҳои давлатӣ ба куллӣ тағйир ёфта, самти мақсаднокии маблағҳои буҷавӣ пурзӯр гардида, беш аз 45 фоизи хароҷотҳои умумии буҷаи давлатиро хароҷоти соҳаи иҷтимоӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ ташкил диҳад ҳам, дар айни замон мо имрӯз наметавонем эътироф кунем, ки сохтори хароҷотҳои давлатӣ мақбул аст. Зиёда аз ин, чуноне ки тафтишот нишон медиҳанд, қонуншикании дағалона дар харҷ кардани маблағҳои буҷавӣ, ғайримақсад истифода бурдани онҳо ва ғайра ҷой доранд. Аз ҳама асосиаш амалан фишангҳои оқилона ва сарфакорона истифода бурдани маблағҳои давлатӣ кор намекунад. Танҳо соли гузашта чунин қонуншиканиҳо ба андозаи қариб миллиард сӯм ошкор гардид».

Дар буҷа иҷро намудани пешгӯиҳои дурнамо аҳамияти калон дорад. Чунки баробари дигар тадбирҳо оиди баланд бардоштани музди меҳнат, идрорпулиҳо, нафақаҳо, кӯмакпулиҳо мусоидат мекунанд. Аз ин рӯ вакилони халқ бояд ҳам қисми даромад ва ҳам қисми буромади маблағҳои буҷавиро аз нигоҳи танқидӣ арзёбӣ кунанд, ки баҳри пешравии минбаъдаи кор бешак муфид хоҳад гардид.

Имрӯзҳо дар ҳамаи кумитаву комиссияҳо ва дигар сохторҳои Олий Маҷлис кори пурҷӯшу хурӯш давом доранд. Тамоми диққату эътибор ба сари вақт таҳия намудани лоиҳаи қонунҳое нигаронда шудаанд, ки ба муҳокимаи вакилони халқ гузошта мешаванд. Аксари лоиҳаҳои қонунҳои мазкур бо таҳрири нав ва қироати аввал пешкаш карда мешаванд. Яъне онҳо мувофиқи талаби даври замон таҳия гардида, аз меъёрҳои байналхалқӣ саршор хоҳанд гардид. Чунки Ӯзбекистон аз ҷомеаи ҷаҳонӣ ҷои муносиби худро меёбад, узви баробарҳуқуқи ташкилоту созмонҳои мухталифи ҷаҳон гардидааст. Ва он тақозо дорад, ки қонуну қарорҳоямон ба андозаҳои байналхалқӣ мувофиқ гардонда, меъёрҳои қонунҳоямон созгори талабу нуктаву мувофиқатномаву шартномаҳо ва созишномаҳои байналхалқӣ гарданд. Бо назардошти ана ҳамин талаб ба муҳокимаи вакилони халқ силсилаи лоиҳаи қонунҳое гузошта мешаванд, ки солҳои аввали истиқлолият қабул гардида, вазифаи худро ба ҷо оварданд, барои амиқ гардондани ислоҳот дар мамлакатамон, чуқур реша давондани талабҳои иқтисоди бозаргонӣ нақши калоне бозиданд. Ба он лоиҳаҳои қонунҳоеро шомил гардондан лозим меояд, ки ба масъалаҳои иқтисодӣ, маишӣ, фарҳангӣ ва ғайра дахл доранд.

Ана бигирем лоиҳаи қонунро «Дар бораи комёбиҳои селексионӣ». Онро ба муҳокимаи вакилони халқ кумитаи Олий Маҷлис оид ба масъалаҳои аграрӣ, хоҷагии об ва озуқаворӣ пешниҳод мекунад. Қонуни мазкур 30 августи соли 1996 қабул гардида буд. Ва он шаш соли расо хизмат кард. Баъзе нуктаҳои он аз ҷиҳати маънавӣ кӯҳна гардидаанд. Баробари ин Ӯзбекистон ба Конвенсияи байналхалқӣ оид ба ҳифзи комёбиҳои селексионӣ ҳамроҳ мегардад ва аз ин рӯ лозим меояд, ки нуктаҳои он ба меъёру талабҳои байналхалқӣ мос гардонда шаванд.

Ба муҳокимаи вакилони халқ бо таҳрири нав ҳамчунин лоиҳаи қонунҳо «Дар бораи ихтироот, моделҳои фоидаовар ва намунаҳои саноатӣ», «Дар бораи боигариҳои қаъри замин», «Дар бораи муроҷиати шаҳрвандон», «Дар бораи омори давлатӣ» пешкаш карда мешаванд. Қонунҳои мазкур ҳамагон мутобиқан солҳои 1993-1994 қабул гардида, то ҳоли ҳозир чандин маротиба аз тағйироту лоиҳаҳо бархурдор гардиданд. Ба ин нигоҳ накарда, бисёр матлабҳои ин қонунҳо кӯҳна шудаанд ва аз ин рӯ мебояд онҳо бо таҳрири нав қабул гардида, дар бобати амиқгардонии ислоҳот, чуқур реша давондани иқтисоди бозаргонӣ нақши ба худ хосеро бозанд. Чунки онҳо вазифаҳои худро ба ҷо оварданду бо назардошти тағйири даври айём ба он хосу мос гарданд.

Ӯзбекистон барои аъзо шудан ба Ташкилоти умумиҷаҳонии савдо тайёрии пухта мебинад ва он тақозо дорад, ки талабҳои пешгузоштаи ин ташкилот аз қонунҳоямон сараввал ҷо пайдо карда, заминаи қонунгузориро дар ин бобат мустаҳкам кунад. Аз ин нигоҳ лоиҳаи қонунҳо «Дар хусуси даровардани тағйироту иловаҳо ба Қонун «Дар бораи реклама», «Дар бораи усулиятҳо ва кафолатҳои озодии иттилоотӣ» таҳия мегарданд. Агар дар бораи лоиҳаи қонуни дуюм ҳарф занем, онро идомаи мантиқии нуктаҳои сарвари давлатамон дар бораи пурра таъмин кардани озодии сухан дар ҳаёти ҷамъиятӣ, зарурати дар ин бобат ба даст омадани дараҷаву андозаҳои давлатҳои аз нигоҳи иқтисодӣ мутараққӣ гуфтан зарур меояд. Аҳамияти он дар бобати минбаъда озодкуниву демократиконии ҳаёти ҷамъиятӣ хеле калон аст.

Дар бобати ба даст омадани мақсади мазкур ҳамчунин аз тарафи вакилони халқ қабул гардидани Лоиҳаи қонуни нав «Дар бораи реклама» ҳам нақши калоне хоҳад бозид. Қабул гардидани лоиҳаи қонунҳои мазкур имкон медиҳад, ки майдони ҳуқуқиро дар соҳаи мазкур васеъву мустаҳкам намояд. Ва онҳо дар бобати таъмини бечуну чаро иҷро гардидани ҳуқуқҳои конститутсионӣ ва қонунгузориҳо дар бораи фаъолияти мустақилонаи воситаҳои ахбори оммавӣ аҳамияти калон касб мекунанд.

Аз ҳоло пешакӣ гуфтан мумкин аст, ки лоиҳаи қонунҳои мазкур пухта таҳия мегардзанду ба даври замон ҳамоҳангӣ ва ҳамқадамӣ пайдо карда, ба рушди минбаъдаи собитқадамонаи Ӯзбекистони мустақил таъсири назаррасн худро мерасонанд.

Роҳи сафед, «Отайӯл»!

Ба қарибӣ дар кӯчаҳои серодами Қӯқанд автобусҳои «Отайӯл» пайдо шуданд, ки онро корхонаи рақами даҳуми нақлиёти автомобилии шаҳр харид намудааст. Ва даҳ автобуси нави корхонаи муштараки «СамКочАвто»-ро аз ҳисоби номи даромзмӯҳлати шӯъбаи вилоятии «Асака банк» овардаанд.

Оқибат хизматрасонии нақлиётӣ ба аҳолӣ боз ҳам хуб гардид. Дар роҳ пайдо шудани ин автобусҳо ҳақиқатан барои мусофирон тӯҳфаи хуб гардид. Зеро онҳо қулаянд, сӯзишвориро кам сарф менамоянд ва дар роҳи дилхоҳ ҳаракат карда метавонанд.

Роҳи пуршарафи истиқлол

Давлат, агар маҷозан гӯем, як маъвои бузург ва як оилаи калонро мемонад. Барои он ки ин хонадон ободу зебо ва фаровон бошад, аҳли оила хӯрондаву пӯшонда шаванд, хароҷоти зиёде талаб карда мешавад. Ва он ба зиммаи сардори хонадон ва ё оила масъулияти калонро мегузорад. Вай бояд донад, ки чӣ мерасаду чӣ намерасад, чӣ бояд кард, ки ҳаёт аз ин ҳам фаровонтар гардад. Баробари ин аз хусусиояндаи ин маъво ва ё оила ғамхорӣ кардан ҳам масъулияти калонро металабад.

Ӯзбекистон ҳам маъвои калон, оилаи калонро мемонад. Сардори он Президент аст ва аз ин рӯ мебояд пайваста дар ин бобат ғамхорӣ зоҳир кунад, ки ин маъвову оила аз сериву пурӣ баҳравар гардад, дастархон фаровон бошад, ҳамагон нововобаста аз миллату нажод, эътиқод, синну сол мувофиқи саҳми гузоштаашон аз тамоми ин неъматҳо баробар бархурдор бошанд.

Президенти Ӯзбекистон Ислом Каримов аз рӯзҳои аввали истиқлолият аз паи фаровонии кишвару моломолии дастархони мардуми мо шуда, ташаббускор ва ташкилотчии тамоми ислоҳотҳое гардид, ки дар бадали ёздаҳ соли истиқлолият кишвари моро ба куллӣ тағйир дода, меваҳои аввалини ширини худро мебахшад. Ва мо онро пеш аз ҳама шарофати сиёсати дурандешонаи роҳбарияти мам-

лакат ва роҳи ба худ хоси пешрафтро интихоб кардани Ӯзбекистон медонем, ки онро алҳол на танҳо ҳамсоягон, балки саросари ҷаҳон эътироф намудааст.

Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон Ислом Каримов дар рисолаҳои худ:«Ӯзбекистон: роҳи худии пешрафт ва тараққиёт» ва «Ӯзбекистон давлати ояндааш бузург», ки солҳои аввали истиқлолият иншо гардидаанд, дар хусуси консепсияи худии гузариш ба шароити нав мубодилаи афкор намуда, роҳи худии азнавсозӣ ва пешрафтро баён карда, зикр намуда буданд, ки самараи онҳоро мо дар солҳои наздик эҳсос ҳоҳем кард. Ва консепсияи мазкур, ки ба Ӯзбекистон хосу мос буданаш ба алоҳидагӣ ба забон гирифта мешавад, панҷ усулиятеро дар бар гирифта буд, ки асоси роҳи худии азнавсозиву пешрафтро ташкил медод.

Акнун саволе ба миён омаданаш мумкин аст: асоси шакли ӯзбекистонии пешрафтро чӣ ташкил дод, хусусиятҳои ба худ хоси он аз чиҳо иборат буданд ва онҳо алҳол дар ҳаёти воқеии мо чӣ тавр акси худро пайдо кардаанд.

Мо хуб медонем, ки шакли ӯзбекистонии тараққиёт ва пешрафт аз панҷ усулият иборат аст, ки алҳол дар ҳаёт собитқадамона татбиқ гардида, меваҳои ширини худро мебахшад. Ва халқи мо дар тӯли солҳои истиқлолият ин усулиятҳоро, яъне иқтисодиёт набояд :мутеи» сиёсат бошад, танҳо давлат, ҳокимияти қонунан интихобшуда ислоҳотгари асосӣ бошад, қонун бояд ҳамеша аз ҳама чиз воло истад, сиёсати инсонпарварона ва пурзӯри иҷтимоӣ, ислоҳот бояд бидуни саросемакорӣ, давра ба давра гузаронда шавад, тахти сарпарастии Президент ва ҳукумати худ собитқадамона ба рӯи об бароварда, натиҷаҳоеро ба даст меоварад, ки онҳоро халқҳои дигар мамлакатҳо дар бадали садсолаҳо таъмин карданд. Агар моҳияти ин усулиятҳоро мухтасар шарҳ диҳем, ин маънӣ бармеоянд: якум, иқтисодиёт ҳеҷ гоҳ набояд дар зери мафкураи сиёсӣ монад. Маҳз давлату ҳокимият, на як гурӯҳ олимону иқтисоддонон бояд самтҳо, сиёсати оқилона, собитқадамона ва ҳамаҷонибафикршударо ба амал бароварда, ба муташанниҷии иҷтимоӣ роҳ нагузорад. Танҳо ба ҳамин васила дар ҳаёт тағйиротҳои мусбӣ ба амал омаданаш мумкин аст. Итоаткорӣ ба қонун. Боз саҳеҳтар баён созем, ин ҳурмат кардани қонун аст. Ҳифзи табақаҳои камбисоти аҳолӣ, оилаҳои серфарзанду мӯйсафедон ва бачагон бо назардошти ҳатмии махсусияти демографӣ, торихӣ, фарҳангии ҷумҳурият. Ва ниҳоят ба сӯи мақсад бидуни ҷаҳишҳои сохтаи инқилобӣ қадам ба қадам бояд ҳаракат кард. Яъне роҳи эволютсионии тараққиёт асоси онро ташкил медиҳад.

Ва халқи мо усулиятҳои мазкурро сармашқи кори худ қарор дода, дар тӯли ёздаҳ соли истиқлол ба сӯи мақсади бузурги худ—таъмини ҳаёти фаровону зебо, бунёди давлати демократии ҳуқуқбунёд ва ҷамъияти шаҳрвандӣ гомҳои дилпурона гузошт ва дар поён ҳаракат мекунем, ки оиди ин пешравиҳо, комёбиҳо, дастовардҳо дар соҳаҳои ҷудогона алоҳида-алоҳида сухан ронем ва исбот кунем, ки истиқлол тақдири халқу мамлакати моро то чӣ андоза тағйир додаасту орзуву омоли мо дар бобати аз сафи мамолики аз нигоҳи иқтисодӣ мутараққии ҷаҳон ҷо пайдо кардани Ӯзбекистони маҳбуби мо чӣ тавр ҷомаи амал мепӯшад.

1. Ӯзбекистон магар кишвари аграрист?

Чуноне ки дар боло гуфтем, Ӯзбекистон дар бадали ёздаҳ сол роҳеро тай намуд, ки он ба садсолаҳо баробар аст. Яъне вай аз кишвари агарарии давраи салтанати Шӯроҳо халос гардида, ба мамлакати иқтисодаш серсоҳа, саноаташ мутараққӣ, кишоварзиаш серҷанба мубаддал гардидааст. Ва онро дӯстонамон аз самими қалб муборакбод мегӯянд, барои боз ҳам рушд ёфтани кишвар дасти мадад дароз мекунанд. Душманонамон, баъзе нотавонбинон бошанд, аз зери нохун чирк кофта, онро наҳ мезананд, ину он гӯён ҳаракат мекунанд, ки қадамҳои дилпуронаи давлати ҷавонро инкор кунанд. Баъзе воситаҳои ахбори оммавӣ бошанд, балегӯи онҳоянд ва ҳар бор дар хусуси Ӯзбекистон маводе чоп кунанд, ҳатман истилоҳоти «кишвари аграрӣ»-ро истифода мебаранд. Дар асл магар Ӯзбекистон кишвари аграрист?—чунин савол кӯндаланг ба миён меояд.

Ва он касро ба мушоҳада даъват месозад. Пеш аз ҳама водор месозад, ки ба маънии калимаи «аграрӣ» саҳеҳӣ дароварда шавад.

Маълум аст, ки калимаи «аграр» дар баъзе манбаъҳо ба маънои «саҳро» омадааст, ки аз истилои юнонии «агрос» гирифта шудааст. Дар баъзе манбаъҳо бошад, он ин тавр тавзеҳ дода шудааст: «Хоси замин», «хоси истифодабарии замин». Яъне истилои юнонии онҳо «аграриус» ва «агер» мебошанд. Ва маълум мешавад, ки калимаи мазкур чуноне ки мегӯянд, чанд паҳлӯ дорад. Боз саҳеҳтар гӯем, маънои аслии он «замин», «саҳро» ва «кишоварзӣ» мебошад. Агар доири масъалаи аграрӣ ҳарф зананд, дар он сурат пай бурдан душвор нест, ки сухан дар бораи замину об, фоида бурдан аз он меравад. Вале агар бигӯянд, ки «мамлакати аграрист» онро шунидаву хонда кас нороҳат мегардад. Чунки дар луғатҳо «мамлакати аграрӣ» ин тавр тавзеҳ дода шудаанд: «Мамлакати саноаташ тараққинакарда, аҳолиаш асосан бо кишоварзӣ машғул мегардад» ва ё «мамлакате, ки дар иқтисодиёташ кишоварзӣ самти устувор дорад».

Ва ин маъниро ба Ӯзбекистони имрӯза нисбат додан ба ғайр аз тӯҳмат дигар чиз нест. Чунки Ӯзбекистон он кишваре нест, ки ёздаҳ сол муқаддам буду асоси иқтисодиёташро пахтаву пахтакорӣ ташкил медод. Ҳамон вақт ба ҳудуди ҷумҳурият 70-75 фоизи молҳои истеъмоли халқ оварда мешуд. Ҳатто бомҳои хокпӯши хонаҳоямонро ҳам ниҳолҳои пахта фаро гирифта буданд.

Барои гирифтани молҳои истеъмоли даву ғеҷи зиёд талаб карда мешуд. Алалхусус, ӯтоқҳои кории идораҳои воловақоми собиқ иттифоқро охурча кардан лозим меомад.

Ӯзбекистон ҳамон вақт ҳақиқтан кишвари аграрӣ буд. Зеро агар соли 1928 дар Ӯзбекистон 537 ҳазор тонна пахта тайёр шуда бошад, дар нимаи дуюми солҳои 90-ум ба 2 миллион гектар пахта кошта шуд. Яъне аз се ду қисми заминҳои корамро пахтазор ташкил дод. Соли 1984-ум 5,3 миллион тонна пахта тайёр карда шуда, марказ ба зиммаи халқи меҳнатдӯсту ҷафокаши мо нақшаи навомода сохтани 6 миллион тонна пахтаро гузошт. Заминҳоямон саросар аз нуриҳои маъданӣ ва моддаҳои кимёвӣ хароб гардиданд. Одамон саломатии худро аз даст доданд. Таҳдид ба ирсияти миллат воқеӣ гардида буд. Талаботи ҷумҳурият ба маҳсулоти нафт, ғалла, энергетика ва ғайра баробари овардани он берун аз ҳудуди Ӯзбекистон қонеъ гардонда мешуд. Масалан, Ӯзбекистон барои хӯрондани аҳолии худ ҳар сол 5 ва 5,5 миллион тонна ғалларо харид мекард. Соли 1990 бошад, Ӯзбекистон қариб 5,7 миллион тонна маҳсулоти нафтиро берун аз ҳудуди худ овард.

Аз ин рӯ мақсади аввалиндараҷа таъмин кардани муста-

қилияти ғалла, нафту энергетика қарор дода шуд ва барномаҳои аз нигоҳи илмӣ асоснокгардидае таҳия гардиданд, ки самтҳои устувори рушди иқтисодиёти давлатро муайян карда, вазифаҳои мушаххаси ҳар як давраи он муайян гардиданд.

Алҳол ба касе сир нест, ки нафт ин асоси истеҳсолот ва тамоми иқтисодиёт ба ҳисоб меравад. Барои вусъат додани ҳаҷми истеҳсоли нафт, газ ва конденсати газ дар мамлакатамон ба такмил додани технология ва таҷҳизоти конҳои мавҷудаи Кӯкдумалоқ, Зеварда, Олон, ки дар ҳудуди Ӯзбекистон фаъолият доштанд, диққату эътибори калон нигаронда шуд. Оқибат, соли 1995, яъне қариб баъди панҷ соли истиқлолият 7,6 миллион тонна нафт ва конденсати газ тайёр гардида, аз Федератсияи Россия ҳамагӣ 200 ҳазор тонна нафт харид гардид. Ҳамин тавр дар бобати таъмини мустақилияти нафту газ икдоми аввалини дилпурона гузошта шуд. Баъди ду сол ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти нафтӣ ва конденсати газ ба 7,9 миллион тонна расид ва он талаботи ҷумҳуриятро пурра ба ин маҳсулот қонеъ гардонд. Яъне мустақилияти нафту газ таъмин гардид. Аз соли 1998 Ӯзбекистон низ ба ҷумлаи мамлакатҳое шомил гардид, ки нафту конденсати газ ва ғайраро ба содирот мебарорад ва он манбаи муҳими воридоти асъори озодтабодул мебошад. Чунки бензин, сӯзишвории дизелӣ, мазут ва керосини авиатсионӣ манбаи муҳими даромад дар бозори ҷаҳонӣ гардидааст. Дар ин бобат ба истифода супурдани заводи азнавкоркарди нафти Бухоро нақши калон бозид. Чунки маҳз ба саҳму ғайрат ва саъю кӯшиши беандозаи ин ҷамоа ва дигар корхонаҳои соҳа Ӯзбекистон бори аввал дар тӯли соли 1998 барои ба содирот баровардани 250 ҳазор тонна бензин, 600 ҳазор тонна сӯзишвории дизелӣ, 150 ҳазор тонна мазут, 100 ҳазор тонна керосини авиатсионӣ, 131 ҳазор тонна равған ва дигар маҳсулоти нафтӣ муваффақ гардид ва ин иқдом то ҳоли ҳозир давом дорад. Истихроҷи газ ҳам дар солҳои истиқлолият афзуд. Агар истеҳсоли он соли 1990 ҳамагӣ 40,8 миллиард метри мукаабро ташкил дода бошад, истихроҷи он дар тӯли солҳои истиқлолият беш аз чор маротиба афзуд. Дар айни замон баробари қонеъ гардондани талаботи аҳолӣ ва иқтисодиёт он ба содирот мебаромадагӣ шуд. Баробари ин кашидани хатти газ ҳам миқдоран ва ҳам сифатан афзуданд. Масалан, вилояти Қашқадарёро гирем. Соли 1990-ум дар ин ҷо ҳарчанд макони асосии истихроҷи гази ҷумҳурият бошад ҳам танҳо 5 фоизи аҳолӣ аз гази табиӣ баҳра мебардошт. Умуман дар солҳои аввали истиқлолият дараҷаи бо гази табиӣ таъмин будани аҳолӣ 43 фоиз, дар деҳот бошад, 17 фоизро ташкил медод. Дар солҳои истиқлолият бошад, ин ҷараён суръатфизоӣ пайдо кард ва алҳол дараҷаи бо гази табиӣ ва оби ошомиданӣ таъмин будан мувофиқи нақша ба амал омадааст. Алалхусус дар деҳот ин дараҷа хеле баланд рафт, ки тасаввур кардан душвор аст. Ва ин кор дар айёме ба иҷро расонда мешавад, ки давлати ҷавон акнун қомати худро рост карда, аз паи амалӣ гардондани мақсади бузурги хеш—ояндаи дурахшон такопу дорад.

Дар бобати таъмин будан бо ғалла ҳам ҳолати Ӯзбекистон душвор буд. Ҳарчанд дар ҷумҳурият шароити мусоид барои тайёр кардани ғалладона бошад ҳам, бо баҳонаи мустақилияти пахтаи мамлакат ба кишти он рухсат намедоданд ва аз дигар ҷамоҳири иттифоқӣ овардани ғалларо роҳи ягонаи дуруст меҳисобиданд. Ва инро далели мазкур тасдиқ мекунад: соли 1990 дар ҷумҳурият 748,2 ҳазор тонна ғалладона тайёр карда шуд, ки 217,8 ҳазор тоннаашро гандум ташкил медод. Ва ин гандум асосан дар заминҳои лалмӣ рӯёнда мешуд. Аз ин рӯ ҳар сол қариб панҷ-панҷуним миллион тонна ғаллаи барои эҳтиёҷи ҷумҳурият зарурӣ аз берун ҳудуди он оварда мешуд.

Вазифаи таъмини мустақилияти ғаллаи ҷумҳурият дар тӯли ёздаҳ соли истиқлолият пурра таъмин карда шуд. Ба ин имсол тайёр шудани қариб панҷ миллион тонна ғалла мисол шуда метавонад ва дар ин бобати фармоиши давлатиро тамоми минтақаҳои ҷумҳурият ба иҷро расонданд. Мактаби хуби зироаткорӣ ва технологияи замонавии рӯёндани ғалладона ба вуҷуд оварда шуд, ки сол то сол дар бобати вусъат додани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот саҳми арзанда мегузорад. Яъне тамоми соҳаи кишоварзии Ӯзбекистон, минҷумла соҳаи чорводорӣ ҳам асоси саноатиро дар худ ҷорӣ карда, ба саросари ҷаҳон намоиш медиҳад, ки соҳаи кишоварзии Ӯзбекистон дигар қафомонда нест ва он алҳол ба асосҳои саноатӣ такя намуда, фикрҳоро дар бобати мамлакати аграрӣ будани Ӯзбекистон барбод медиҳад.

Дар тӯли ёздаҳ сол мамлакати мо аз кишвари аграрӣ ба диёри саноаташ мутараққӣ мубаддал гардид. Ба ин аз қатори 28 давлати ҷаҳон, ки бо истеҳсоли мошин машғуланд, ҷой гирифтани Ӯзбекистон низ далели раднопазир аст. Саноати кимё ҳам рушд меёбад. Саноати вазнину мошинсозӣ, тайёррасозӣ, сабук, бофандагӣ, хӯрокворӣ, нафту газ рӯ ба инкишоф ниҳодаанд.

61,8 фоизи аҳолии Ӯзбекистон дар деҳот ҳаёт ба сар мебарад. Ва он маънои онро надорад, ки ҳамаи онҳо бо кишоварзӣ машғул мегарданд. Дар деҳот хоҷагиҳои фермерӣ, деҳқонӣ ва ширкатӣ арзи ҳастӣ карда, муносибатро ба амволу замин ба куллӣ тағйир додааст. Яъне бо миқдори ками қувваи корӣ истеҳсол намудани маҳсулоти арзону хушсифат мақсади асосӣ қарор дода шудааст. Ин бошад, аз кишоварзӣ озод гардидани қувваи зиёдатии кориро ба вуҷуд овард. Аз ин рӯ дар солҳои истиқлолият ба деҳот овардани корхонаҳои саноатӣ, алалхусус рушд бахшидани соҳибкории хурду миёна, тадбиргарии хусусӣ вазифаи аввалиндараҷа пиндошта, самари хуби худро мебахшад. Шабакаҳои зиёди корхонаҳои саноатии мухталиф арзи ҳастӣ мекунанд, дараҷаи азнавкоркарди маҳсулоти кишоварзӣ ва омода сохтани маҳсулоти тайёр пайваста баланд мегардад.

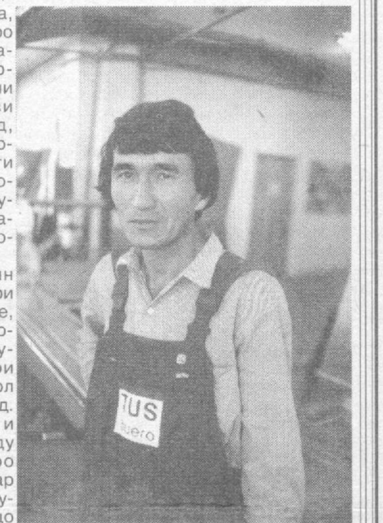

Баробари ин дар деҳот миқдори корхонаҳои хурде, ки масолеҳи бинокорӣ тайёр мекунанд, шабакаҳои хизматрасонӣ сол то сол меафзоянд. Ҳунармандии халқӣ ҳам рушду такомули худро меёбад. Яъне дар деҳот аз саноат мустаҳкам ҷо пайдо карда, инфрасохтори он ба куллӣ тағйир меёбад. Алалхусус меъморӣ дар деҳот шаклу мазмуни миллиро дар ҳамоҳангӣ бо талабҳои меъмории замонавӣ ба худ гирифтааст. Ва ин дигаргунсозиҳоро ягон кас инкор намекунад ва ба инкор кардан ҳуқуқ ҳам надорад. Чунки ҳамаи онҳо дар пеши назари мо дар бадали ёздаҳ сол рух доданд, медиҳанд ва хоҳанд рух дод. Чунки халқи мо то чӣ андоза неъмати бузург будани истиқлолро бо тамоми ҳастӣ ҳис намуда, агар меҳнати зарбдоронаву ҳалол кунад, танҳо ба фоидаи худаш буданашро ҳам кайҳо дарк намудааст. Аз ин рӯ баъзе душвориҳои мавҷударо мардонавор бартараф сохта, ба сӯиояндаи дурахшони хеш қадамҳои дилпурона мегузорад.

Ва мо дар ин мақолаамон аз хусуси дастовардҳову комёбиҳоямон бо гапҳои умумӣ ҳарф задем ва баъзе далелу бурҳонҳоро овардем ва ҳаракат кардем, ки исбот карда диҳем, ки Ӯзбекистон дигар мамлакати аграрӣ нест ва агар ба мақсад расида бошем, нуран ало нур мегардид. Дар айни замон таъкид бояд кард, ки ҳар як чизро бо номаш гуфтан дар бобати исботи фикр воситаи муҳим аст. Аз ин рӯ дар мақолаҳои минбаъда аз хусуси комёбиҳои соҳаҳои мухталифи хоҷагии халқи ҷумҳурият алоҳида-алоҳида ҳарф мезанем ва он далели исботи фикрҳое мегардад, ки дар боло ба забон гирифтем.

Э.ТУРДИҚУЛОВ.

Дигаргунсозиҳои иҷтимоии деҳот

Дар маҷлиси навбатии Комиссияи ҷумҳурӣ оиди амалӣ гардондани Барномаи таъминоти аҳолии деҳот бо оби ошомиданӣ ва гази табиӣ натиҷаҳои фаъолияти Шӯрои Вазирони Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон ва ҳокимиятҳои вилоятҳо, вазоратҳо, идораҳо ва дигар ташкилотҳои ҷумҳурият дар нимаи якуми соли 2002 дар бобати иҷрои супоришот оиди ба шабакаҳои таъмини обу газ васл намудани қарияҳои аҳолинишини деҳот муҳокима гардид.

Маҷлис таҳти сарпарастии ҷонишини Ңахуствазири Ҷумҳурияти Ӯзбекистон, раиси комиссия Р.Азимов гузашт.

Дар маҷлис зикр ёфт, ки дар моҳҳои январ-июни соли 2002 дар деҳот 993,9 километр хатти нақли об ва 1681,8 километр хатти нақли газ сохта, ба истифода супурда шуд ва суръати корҳо нисбати ҳамин давраи соли гузашта мутобиқан 1,3 ва 1,1 маротибаро ташкил медиҳад. Оби ошомиданӣ ба 249 деҳа, гази табиӣ бошад, ба 170 деҳа омад. Танҳо дар нимаи якуми сол маблағгузории асосӣ аз рӯи амалӣ гардондани барномаҳо зиёда аз 10,5 миллиард сӯмро ташкил дод.

Баробари ин қафомонӣ нисбати супориши муқарраргардида дар ин бобат ба назар мерасанд:

—оиди таъмин кардани қарияҳои аҳолинишини деҳот бо оби ошомиданӣ дар Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон, вилоятҳои Андиҷон, Намангон, Сурхондарё, ҳамчунин ноҳияҳо, аз қабили Нукус, Қӯнғирот, Мӯйноқ, Амударё, Чимбой, Кегейлии Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон, Ғиҷдувону Шофиркони вилояти Бухоро, Қамашӣ, Ғузори вилояти Қашқадарё, Навбаҳору Нуратои вилояти Навоӣ, Чусти вилояти Намангон, Қӯшработи вилояти Самарқанд, Бойсун, Олтинсой, Сариосиё, Шерободи вилояти Сурхондарё; оид ба таъмин будани қарияҳои аҳолинишин бо гази табиӣ дар вилоятҳои Андиҷон, Бухоро, Намангон, Сурхондарё ва Хоразм, ҳамчунин ноҳияҳо, аз қабили Мӯйноқ, Чимбой, Қароӯзак, Бӯзатови Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон, Қӯрғонтеппа, Улуғнори вилояти Андиҷон, Олот, Ҷондор, Пешкӯи вилояти Бухоро, Фориши вилояти Ҷиззах, Чироқчӣ, Деҳқонободи вилояти Қашқадарё, Бойсун, Шеробод, Шӯрчӣ, Бандихони вилояти Сурхондарё, Ҳазораспи вилояти Хоразм.

Сохтмони хатти нақли гази магистралии дарозиаш 13,5 километр ва истгоҳи тақсимкунии газ дар ноҳияи Марҳамати вилояти Андиҷон ба истифода супурда шуд, ки бо гази табиӣ устувор таъмин кардани қарияҳои аҳолинишини вилоятро таъмин месозад. Сохтмони боз 11 шабакаи газ давом дорад, ки мебояд шаштояш дар нимаи дуюми соли кунун ба истифода супурда шаванд.

Ба оқилона истифода бурдани захираҳои мавҷудаи оби ошомиданӣ, ҳифзи манбаъҳои он аз ифлосшавӣ диққату эътибори махсус нигаронда шуд. Мувофиқи супориши комиссия Кумитаи давлатии геология Барномаи рушди корҳои гидрогеологӣ ва муҳандисиву геологиро то соли 2010 таҳия намуд, ки дар доираи он ҷустуҷӯ намудан ва дарёфти манбаъҳои нави оби ошомиданӣ барои қонеъ гардондани талаботи ба об доштани қарияҳои аҳолинишини деҳоти дурдаст пешбинӣ гардидааст. Тадқиқотҳо ҳудудҳои ҳавзаҳои дарёҳои Чирчиқ, Оҳангарон, Зарафшон, Қашқадарё, Сурхондарё, ҳамчунин минтақаҳои дашти Қароқуми Шарқӣ, Шимолу Шарқии онро фаро мегирад. Баробари ин тадқиқотҳои иловагӣ дар ноҳияҳое, ки манбаъҳои калони обро доранд ба мақсади вусъат додани имконияти таъминоти онҳо, пешгирӣ кардани бадсифатии об гузаронда мешаванд. Афзоиши умумии захираҳои оби ошомидании зеризаминӣ дар ин муддат беш аз 1 миллион метри мукаабро дар давоми якшабонарӯз ташкил медиҳад.

Ба сарварони ҳокимиятҳо ва умурҳои дахлдори таъминоти об ва тандурустӣ супурда шуд, ки вазъи санитариву эпидемиологиро дар қарияҳои аҳолинишин дар давраи тобистон ҷонибдорӣ карда, назорати қатъиро аз болои сифати оби истеъмолӣ, пешгирӣ кардани имкониятҳои маризиҳое таъмин созанд, ки тавассути об гузаштанашон мумкин аст.

Дар рафти маҷлис зарурати оқилонаву сарфакорона истифода бурдани захираҳои табиӣ ва сӯзишвориву энергетикӣ зикр ёфта, сарфа кардани онҳо, махсусан дар натиҷаи ба роҳ мондани ҳисобу китобашон дар ҳама ҷо муайян гардиданд.

Баробари ин зикр гардид, ки дар вилоятҳои Андиҷон, Бухоро, Ҷиззах, Қашқадарё, Навоӣ, Намангон, Самарқанд, Сурхондарё, Сирдарё ва Фарғона дараҷаи таъмин будан бо асбобу ускунаи ҳисобкунии газ, дар Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон, вилоятҳои Андиҷон, Ҷиззах, Намангон, Самарқанд, Сурхондарё, Сирдарё, Тошканд ва вилояти Фарғона дараҷаи таъмин будан бо асбобу ускунаи ҳисобкунии об нисбати дараҷаи миёнаи ҷумҳурият паст мебошад.

Ба ҳамин муносибат ба Шӯрои Вазирони Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон, ҳокимиятҳои вилоятҳо супурда шуд, ки суръати корҳоро оид ба азнавҷиҳозонии хазинаи манзил бо асбобҳои ҳисобкунии газу об махсусан дар деҳот баланд бардошта, дар фурсати кӯтоҳ тадбирҳоро оиди рағбатноксозии истеҳсоли онҳо ва гузоштанашон андешанд.

Аз рӯи масъалаҳои муҳокимагардида қарорҳои дахлдор қабул шуданд.

(ӮзА).

Зангӯлаи огоҳии ҷамъият

Дар даврони мо, ки мамлакат ба сиёсати ҷаҳонӣ ва минтақаву қитъа бо мавқеву назар ва дидгоҳи худ ворид мегардад, барои ҷамъият ва алоқамандону дунболкунандагони авзои сиёсат равшан намудан ва иттилоъ расондан аз вазифаҳои муҳими расонаҳои ахбор мебошад. Институти тадқиқоти стратегӣ ва байниминтақавии назди Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон низ аз ин мақсадҳо пайгирӣ намуда, семинари дурӯзае тартиб дод, ки дар он журналистон, шореҳони сиёсӣ, сиёсатшиносон, устодони соҳаи журналистика ширкат доштанд.

Дар Ӯзбекистон мисли дигар соҳаҳои барои кишвар нав тафсири сиёсӣ низ аз жанрҳои ҷавони риштаи журналистӣ ба шумор меравад ва дар ин мавзӯи нозуки хабарнигорӣ ба таври бояду шояд қалам кашидан дониши амиқи сиёсӣ ва дарк намудани мавқеву назари сиёсии кишвар ва кишварҳо тақозо мегардад. Гузашта аз ин барои фарди қаламбадаст мафҳуми геополитика ва манфиати мамлакати худ наздик ва маълум бояд бошад. Дар акси ҳол ӯ дар навиштаҳои худ наметавонад мамлакати хеш ва бегонаро фарқ кунад. Дар фазои журналистикаи ҷумҳурӣ ба якборагӣ тарбия намудан ва умуман ба савияи баланди касби журналисти шореҳи сиёсӣ расидан вақту фурсати тӯлонӣ тақозо мегардад, ки мисли ҳамаи дигар пешаҳо хабарнигор ва ё шореҳи ҳаводиси сиёсӣ самара ва ё таълими як солу ду сол намебошад ва аз ин боис ба иллати он ки дар даврони сохти шӯравӣ ҷумҳуриҳои иттифоқӣ ба сари матбуот ва радиову телевизиони маҳаллии худ ихтиёр надоштанд, мафҳуми «шореҳи сиёсӣ» низ танҳо дар чанд соли охир дар воситаҳои ахбори оммавӣ рӯи кор омад ва дар сатҳи ҷумҳурии миллӣ ин тоифаи журналистон худро намоён карданд.

Як ҷиҳати дигари кор дар он аст, ки то чӣ андоза мардуми ҷумҳурӣ ин гуна маълумот, яъне воситаҳои ахборро дарёфт мекунад, ки аз он баҳра бардорад. Аммо дарёфт намудан ва ё тамошо кардану шунидани ахбор аз расонаҳои хабарӣ вобаста ба ҷову мамлакати нашри онҳо ҳар гуна мақсадҳои сиёсиву иҷтимоиро метавонад дастрас намояд. Муҳаққиқи институти номбурда Раҳим Маҳкамов маърӯзаи худро «Муаммоҳои фазои ягонаи ахбор дар Ӯзбекистони муосир» унвон гузоштааст, ки бино ба ӯ ҳоло беш аз 500 номгӯ нашрияи даврӣ дар Ӯзбекистон рӯи чопро мебинад, ки тиражи якбораи онҳо аз 3 млн. адад зиёд мебошад. Ба инобат бигирем, ки аҳолии ҷумҳурӣ ҳоло аз 25 млн. нафар хуруҷ намудааст, ин теъдод хеле кам мебошад. Аз шабакаҳои давлатии телевизионии ҷумҳурӣ бошад, канали якуми он 98,4 фоизи аҳолӣ, шабакаи дуюм («Ёшлар») 97 фоизи аҳолиро фаро гирифта метавонад. Ва шабакаи чоруми он ҳамагӣ барои 42 фоизи маконҳои аҳолинишини мамлакат пахш мегардад. Ин қадар ҳудуди ҷумҳуриро дарбар гирифтани шабакаҳои телевизиони мамлакат ҳанӯз далели он буда наметавонад, ки ҳамин қадар мардум намоишҳои телевизионро аз Тошканд тамошо мекунанд.

—Пурсишҳои иҷтимоии мо дар пойтахт ва атрофи он нишон дод, ки 60 фоизи тамошобинон хабарҳоро аз шабакаи телевизионии ОРТ-и Русия мешунидаанд,— мегӯяд мудири шӯъбаи институт Шафоат Нуруллоева, ки аз хусуси назари аҳолӣ ба мавзӯъҳои байналхалқӣ сӯҳбат намуд.—Боз ҳам 29 фоизи пурсидашудагон гуфтаанд, ки манбаи ахбори онҳо шабакаи телевизионии РТР (Русия) мебошад. Барои қиёс: «Ахборот»-и шабакаи I-уми телевизиони Ӯзбекистонро тибқи ин пурсиши иҷтимоӣ 19 фоиз тамошо мекардаанд.

Аз рӯи маълумоте, ки Ш.Нуруллоева зикр намуд, дар байни ахбори нашрӣ пурсидашудагон бештар маҳбубияти «Труд» (чопи Маскав)-ро таъкид намудаанд, ки онҳо 32 фоизро ташкил намудаанд. 28 фоизи онҳо манбаи иттилооти худро ҳафтаномаи чопи боз ҳамон Маскав «Аргументи и факти» хондаанд. Ва танҳо баъди ҳардуи ин нашрия аз ҳафтаномаҳои ғайриҳукуматии Ӯзбекистон ном бурдаанд. Дар ҳар сурат нисбат ба тоифае, ки аз гуфторҳои радио умуман қаноатманд нестанд (56 фоиз), нисбати газетаҳо ҳамагӣ 30 фоиз эътирози худро баён намудаанд.

Ин эътирози хонандагонро сармушовири Дастгоҳи Президенти Ӯзбекистон Шерзод Қудратхӯҷаев ба таври худ хеле содда шарҳ дод, ки ба назари ӯ тамоми нашрияҳои даврӣ дар муҳимтарин мавзӯъҳои сиёсӣ ва дигар ҳаводиси иҷтимоӣ хабар ва тафсираи ӮзА-ро дар саҳифаҳои худ ҷой медиҳанд ва ин барои хонандагон ҳам якранг менамояд ва ҳам билохира боиси дилсардии онҳо мегардад, ҳол он ки ҳеҷ кас барои сармуҳаррирон чунин супориш ва амрро «аз боло» раво намебинад. Ин танҳо иллати аз масъулият ва салоҳият гурехтани роҳбарони нашрияҳо мебошаду бас, вагарна чӣ ҷои истиҳола аст, ки ҳар як нашрияи алоҳида бо назардошти имконот ва мавҷудияти журналистони моҳири соҳаи сиёсат барои худ матолиби алоҳидаро таҳия намояд.

Дар семинар ба мавзӯи тарбияи кадрҳои соҳаи журналистикаи сиёсӣ дар сӯҳбатҳои устодони ин риштаи донишгоҳҳо зиёд садо дод ва зарурияти ҳарчи бештар ҷамъ омадани журналистони соҳаи тафсири сиёсӣ инчунин қайд гардид.

Дар ниҳояти кор мамлакати худро муаррифӣ намудан ва чӣ гуна барои берунихо шинос кардани журналист аз шаклу бӯю услуби матолиби он хеле вобастагӣ дорад. Ва то чӣ андоза воқеъбинона будани он боиси дилбастагӣ ва ё баръакс дилсардии хонанда ва ё шунавандаву бинанда низ мегардад. Аз ин боис дар семинар таъкид гардид,ки чунин «бозомӯзии» журналистон минбаъд низ идома дода шавад, зеро огоҳии ин зумра қаламбадастон зангӯлаи огоҳие мебошад, ки пушти гӯши раият ҳамеша садояш шунаво аст.

Тоҷибой ИКРОМОВ,
шореҳи сиёсии «Овози тоҷик».

Қадри сухан

Бозгардад ба асли худ ҳар чиз
Зари софиву нуқраву арзиз...

фармудааст шоире.

Инак, тавассути рӯзномаи «Овози тоҷик» баҳси ҷолибе ва доманадоре пиромуни ҳусни баён ва услуби ривони забон бо иштироки хонандагони худогоҳ, ҷамъе аз донишмандону пажӯҳишгарон идома дорад.

Камина низ ҳамчун як рӯзномахонони муқаррарии ба фарҳангу забони асили тоҷикӣ—форсӣ дилбохта тасмим гирифтам, то пиромуни мавзӯи мавриди назар чанд андешаи худро иброз намоям.

Пеш аз ҳама мебояд мушаххасоти ин ҷониб онро дар оинаи ақлу хирад ба ин сурат бояд дид:

1. Баррасии раванди риоя ба қоидаҳои забони адабии тоҷикӣ аз нигоҳи масоили услубшиносӣ ҳини иншои ин ё он китоб (хоҳ илмӣ, хоҳ дарсӣ ва хоҳ адабӣ-бадеӣ), чопи рӯзнома, пахши гуфторҳои радио, намоишҳои телевизион.

2. Истифодаи захираҳои таркиби луғавии забони мо, истеъмоли нодуруст ва бемавқеи каламоти арабӣ ва вожаҳои тозавориди дарии форсӣ, оқибатҳои он.

3. Бозгашт ба чаҳорчӯбаи ҷумлабандиву ҷумлапардозиҳои замони куҳан, худдорӣ аз қолабпардозиҳои тақлидии замони шӯравӣ.

Бар асоси савқу салиқа ва лаёқати фитри модарзодӣ ҳаллу фасл намудани он қоидаҳои имлои забони адабии ҳозираи тоҷик, ки печдарпечиҳову иштибоҳоти зиёдеро шомиланд ва ҷуз саргарангиву майнагиҷкунӣ ва таассуб чизе ба дунбол нахоҳанд овард.

Акнун бармегардем бар асли матлаб... Тавре ки маълум аст ва аз он набояд чашм пӯшид, кишвари мо ва якҷо бо ин фарҳанги мо: забон дину оин, урфу одат ва ҳатто суннати одобу либоспӯшии мо низ тайи солҳои дароз таҳти тафсири салтанати шӯравӣ ва таблиғоти тавсиаталабонаи он қарор дошт. Адабиёти ғановатманди форсӣ- тоҷикӣ дар тӯли 1200 сол нобиғаҳои дурахшонро ба маърази фарҳангдӯстони ҷаҳон эҳдо намуд ва осори гаронбаҳои илмӣ-адабиро ба забони ноби дарӣ ба армуғон овард.

Аммо бар асари омилҳои зикршуда адабиёти мо ва забон ҳамчун аносири ташаккули осори адабӣ-бадеӣ аз меҳвори худ баромад ва он пайванди ногусастанӣ бо мероси ниёкони зарофатманди мо то дараҷае гусаст. Хушбахтона, ҳамзабонони мо дар хориҷ ба шарофати озодиву истиқлоле, ки доштанд, забону фарҳанги хешро бо гузашта пайванд доданд ва инак онҳо дар ин замина то дараҷае барои мо намунаи ибрат шуда метавонанд.

Методологияи илми марксистӣ-ленинӣ тақозо мекард, ки дар ҳамаи умур, минҷумла мавсими забоншиносӣ ҳамаи миллиятҳову қавмиятҳо сохтору низоми ягонаро муроот намоянд. Ва ҳамин тавр ҳам шуд. Дар забони мо ҳамон даҳ ҳиссаи нутқе, ки дар забоншиносии русӣ қабул шуда буд, билофосила пайдо гардид, калимаҳои таҳтуллафзӣ ба дараҷаи фаровон дар гӯишҳои мо сироят карданд, аз қабили «военная подготовка»- тайёрии ҳарбӣ, физкультура- тарбияи ҷисмонӣ, ба ҷои омӯзиши низомӣ ва тарбияи баданӣ (ё варзиш), «Электрические приборы»- асбобҳои электрикӣ, ба ҷои «сомонолоти барқӣ» ва ҳоказо. Агар худо накарда ягон кишвари арабӣ ҳам ба истилоҳ «узви иттифоқ» мешуд, ба ҷои се ҳиссаи нутқи забони арабӣ (исм,феъл, ҳарф) ҳатман дорои даҳ ҳиссаи нутқ мегардид. Рӯйи ҳам рафта, услуби забони мо низ дигар он услуби мумтози пешина ва қадима набуд. Комилан бо қавоиди услубшиносии русӣ мувофиқат ва мутобиқат мекард. Аз он услубу аз он илми каломy балоғат ва фасоҳати насри гуворои форсӣ- тоҷикӣ сухан дар миён

Акси садо

намеомад, баъдҳо ин раванд дар назм низ падид омад.

Албатта, донишмандону равшанфикрони мо дар ҳар аз мароҳили замон қазияро дуруст арзёбӣ намуданд ва саъйу талош варзиданд, то нуқсонҳоро ҳаддалимкон ислоҳ бубахшанд. Хушбахтона, нависандагони забардасте рӯйи кор омаданд ва умри азизи хешро бо таҳаммули зиёди сахтиҳо ва саргарангиҳо сарфи ин кори ба ақибмонда карданд. Мисоли дурахшони он: заҳамоти чандинсолаи солҳои ахири устоди забардасти насри тоҷик Сотим Улуғзода (табдили насрии «Шоҳнома»-ро ба ёд овард) барабас набуд. Инро ҳам бояд иқрор шуд, ки илоҷи ислоҳи вазъ на танҳо ба дӯшу шонаи адабиёти тоҷик, балки адабиёти халқҳои бародар низ ҳам мегардид ва на ҳамеша ҳадафрас буд. Аз он ҳамаи қавмиятҳои сокини марзу буми шӯравии собиқ ранҷ мебурданд.

Истиқлол ба мардуми сарзамини мо имкони аз сари нав баррасии мероси гузаштагонро дод ва аз ҷумла, ба ислоҳи сохтори сарфиву наҳвии (морфология ва синтаксис) забони мо мебояд заминаи мусоидро муҳайё сохт. Сипас, қоидаҳои дастурии забонро (грамматика) аз сари нав мебояд арзёбӣ намуд. Ин маънои онро дорад,ки қолибҳову ҷумлабандиҳои мубҳаму мавҳуми имрӯзро дарҳам шиканем ва ин нуктаро ҳанӯз дар ибтидои асри гузашта Абдурауф Фитрат низ ёдовар шуда буд.

Било шак, насли имрӯза дар ҳамин шароити мавҷуд таълиму тарбият гирифтааст ва муҳол аст, ки қолибҳо ва чаҳорчӯбаҳои шаклгирифтаро аз зеҳну хотири онҳо зудуд ва ин вазифаи имрӯзу фардо низ нест. Мӯҳлату муддати мадиде мебояд, то ин кор ҷомаи амал пӯшад. Дар ҳар сурат, солҳои охир падидаи наве дар забони рӯзномаҳову китобҳои тоҷикӣ ба назар мерасанд ва ин меваи истиқлол аст.

Дар миёнаҳои солҳои ҳаштодум бархе аз ҷавонони равшанфикри мо имкони сафар ба хориҷро, минҷумла ба кишварҳои ҳамсоя ва ҳамзабони мо пайдо карданд ва натиҷаи ин буду бошҳо, омаду рафтҳо , ҳамчунон робитаҳои фарҳангиву иқтисодӣ буд, ки дар забони рӯзномаҳои мо каламоту вожаҳои нави форсиву дарӣ падид омаданд. Ба ҷои он каламоту истилоҳоти таҳтуллафзиву забонзадшуда, вожаву ибороти асили форсӣ- тоҷикӣ мавриди корбурд қарор гирифтанд ва мегиранд. Таркиби луғавии забони мо аз ҳисоби вожаву каламоти кӯҳнашуда (онҳоро архаистӣ меномиданд) фаромӯшшуда ва комилан навсохт бори дигар ғанӣ гардид. Ин хуб аст. Барои мисол: то ҳамин чанд соли охир «станцияи электрикӣ» мегуфтем, ҳоло истгоҳи барқӣ, гоҳо нерӯгоҳи барқ мегӯем, ки ҳарду тарзи ифода қобили қабул аст. Ба ҷои уставу программа- оинномаву барнома, ветеран- собиқадор, транскрипсия- овонависӣ ва ҳоказо.Пас, он ҳадафе ки мо дунбол мекунем, гӯё ҷомаи амал пӯшиданист. Аммо вазъ ин тавр нест. Калимаву истилоҳоти сершуморе ҳоло дар интизори муродифҳои тоҷикиашон ҳастанд. Дар саҳифоти рӯзнома мақолоту гузоришҳои ҳуқуқие ба назар мерасанд, ки моломол аз вожаҳои маъмул буда, хонандаро ба ёди даврони шӯравӣ водор месозанд. Беҳтар мебуд ба ҷои «прокурор»- додситон, «сарпрокурор»- додситони кул, «кори ҷиноӣ»- парвандаи ҷиноӣ, «адвокат»- додгустар, судя- додрас, суд- додсаро истифода шаванд, зеро ҳамаи ин вожаҳо аслан соф тоҷикианд.

Як- ду нукта дар мавриди корбурду корбасти каламоти арабӣ... Намедонам, сабаб чист, ки муомала неву муомила, муносабат неву муносибат, мустамлака неву мустамлика, манфаат неву манфиат мегӯем ва менависем. Ҳол он ки ин калимаҳо дар забони арабӣ ва форсӣ, ҳатто дар ӯзбекӣ дар ҳамон шакли дурусташ, яъне муомала, муносабат, мустамлака, манфаат гуфта ва навишта мешаванд. Албатта, ин мавзӯъ басо доманадор буда, тавзеҳу ташреҳи муфассалро металабад. Хулоса ҳамин аст, ки ҳар қалам ба даст пеш аз иншои маводу матлаб ҳатман бояд рӯи мизи корӣ чандин ҷилд луғатҳову фарҳангҳои тафсириву дузабона ва чандзабона дошта бошад, зеро хонанда имрӯз хеле нуктасанҷу нуктагиртар аз дирӯз аст ва ҳадафи ниҳоӣ ин ҳамоно покиву поксозии забон мебошад.

Назруллоҳ РАСУЛЗОДА, номзади улуми филология.

М. Шодиев

ЗИНДАГӢ ЗӮР АСТ

(Қисса)

(Аввалаш дар шумораҳои гузашта).

– Ҷони оча!

– Шуморо ёд кардем. Имшаб хоб дидаматон. Хеста, гӯед, ҳамин хел ноумед шудам... Расо гиристам. Гириста-гириста хобам бурдааст...

Гӯё барқ мезанад Маъсумаро. Дилаш, дасташ, тамоми вуҷудаш, мисле ки якбора варақа фаро гирифта бошад, меларзад.

– Оча, маро мешунавед? – тифлакаш садо медиҳад аз гӯшак, вале модар чизе намешунавад. Чизе намебинад. Чизе ҳис намекунад! Ва вақте ба ҳуш омада, ба ёдаш мерасад, ки бо ҷигарбандонаш гуфтугӯи телефонӣ дошт, – Бачам! – дод мезанад бо ҳаяҷони бузург, вале аз Самеъ, ки бо хаёли канда шудани алоқа гӯширо гузошта буд, дигар садое намеояд. Мегиряд Маъсума, борони ашки талх аз дида мерезад...

***

Ба хонае, ки Нигор нишастааст, Теҳрону Самеъ шодона ворид шуда: – Аммаҷон! – мегӯянд баробар, – шодиёна диҳед!

– Чӣ гап? – мепурсад Нигор, – ягон хабари хуш?

– Очаам меомадааст, – мегӯяд Самеъ. – Тамоман!

– Ҳоло не, – лаб мекушояд Теҳрон, – саҳл сонитар.

– Кӣ гуфт?

– Худи очам. Бо телефон гапзанон кардем. Гуфт, ки зиқ нашуда, аммаҷона зиқ накарда, боз каме сабр кунед, ба хонаамон меравам. Ва ҳамаамон, очаю бача, маъмур мешавем.

– Мазза-я, аммаҷон? – чашмони Самеъ барқи шодӣ мезананд.

– Албатта, – мегӯяд ба фикр рафта Нигор дигар чӣ гуфтани худ надониста.

– Ниниҷона ҳам меоварда бошад? – суол мекунад Самеъ.

– Набошад-чӣ, – даҳон мекушояд Теҳрон.

– Охир, мо хоҳаракдор! – шодии Самеъро интиҳо нест, – ӯро худам бардошта калон мекунам!

***

Ва баъди чанде, ҳақиқатан, Маъсума даромада меояд.

– Очаҷон! – ӯро дида, аз шодӣ қариб беҳуд шаванд тифлаконаш.

– Ана, бачаяком, ман омадам, – онҳоро аз оғӯш раҳо накардаву сару рӯяшонро бӯсаборон намуда, пичиррос мезанад модар, – боақлаконам, ана, боз якҷоя, боз маъмур шудем!

– Дар воқеъ, – мегӯяд Теҳрон, худро аз бари модар раҳо карда, – ниниҷон канӣ?

– Ниниҷон... – якбора тирагӣ панҷа мезанад ба рӯи Маъсума, – вай...

Модар оҳе кашидаву нафасе сукут варзида, илова мекунад: – Ӯ дигар нест...

– Чӣ шуд? Мурд? – бо андӯҳ суол мекунад Теҳрон.

Маъсума, сараш хам, ҷои истодааш беқарор шуда, ҷавоб намедиҳад – намедонад чӣ ҷавоб диҳад. Ва бачаҳо, бо як андӯҳи дилфишор, идрок мекунанд, ки хоҳарчаи худ бой додаанд.

– Афсӯс, – ашк медавад ба чашми Самеъ, – ӯро худам калон карданӣ будам...

***

– Аз дидори ту шодам, хоҳарам. Лекин аз ин хел омаданат, ростӣ, сахт хафаям!

– Хафа нашавед, апа. Ба наомадан илоҷам намонд. Сад бор не, ҳазор бор, ҳазорон бор ба худ азм кардам, ки дигар Теҳрону Самеъро фикр намекунам, нашуд! Нашуд, ки нашуд! Самеъ телефон карда, гиряомез гуфт, ки туро ҷудо, ҷудо... ёд кардам. Калимаи «ҷудо»-ро якчанд бор такрор кард. Ҳар боре «ҷудо, ҷудо» мегуфт, хаёлам, гурзе ба сарам мефуромад! Дигар чизе ба чашмам нанамуд. Илоҷе карда, вазъро ба шавҳар фаҳмондам. Вай ҳам, мисли шумо, сахт хафа гашт. Палонҷам Марҳабо низ! Нохуб шуд, албатта, лекин чӣ илоҷ? Ба хотири ҳарду ятимак, ба хотири хурсандии ҳарду дилозурда, лозим омад аз баҳри оила бароям. Лекин мо, апаҷон, ҳанӯз қонунӣ ҷудо не. Сар надодааст. Розиям, ки вай, Мурод, бо каси дилхоҳаш бизиҳад. Теҳрону Самеъ калон шуда, соҳиби хонаю дар шаванд, умр боқӣ бошад, кӣ медонад, шояд, ки боз...

***

Аз байн якчанд сол мегузарад.

Дар дасти Маъсума сурате. Сурати як духтари зебо.

«Ба чашм наздик шудааст Шаҳноз, зеботар шудааст»... – зеҳн мемонад ба расм ва онро бӯсида, бо меҳр ба банди дил зер мекунад.

«Ду моҳ боз туро надидаам. Пештар солҳо набинам ҳам, чандон парво намекардам. Лекин ҳоло... Канӣ акнун, нури дида, ҳамеша дар пеши назар бошӣ».

Ва ӯ, Маъсума, оҳе аз дил кашида, аз нав сурати Шаҳноз ба даст гирифта, орзӯи кайҳо боз дар ниҳонхонаи вуҷуд доштаашро, бо шавқу эҳсоси хушоянде, рӯ мезанонад: «Дили ман, духтарҷон, туро келин кардан! Умеди маро нағз мешиносӣ. Вай ҳам ба камол расида, имрӯз кас бинад, ҳавас мекардагӣ. Аз Теҳрону Самеъ, ки соҳиби хонаю дар шуданд, дилам пур. Акнун навбати Умед. Хаёлам, вай ба ту таваҷҷӯҳе дорад... Ҳарду, фикр мекунам, ба ҳам муносибед. Чӣ гуфтӣ, духтарам, келин мешавӣ? Волидонат чӣ мегуфта бошанд? Балки онҳо ба ҷои дур духтар доданӣ не? Хайр, Тошканд ҳам шаҳри худашон, охир?

Рафту, аз ҳамон тарафҳо, туро ба ягон кас «банд карда» бошанд-а? Дер монда бошам-а? Не-е, наход...»

Дили Маъсума яке талвоса карда суратро рӯи миз мегузораду даст ба телефон бурда, бо панҷаҳои ларзон рақам мечинад.

– Алло, саломалейкум...

Ва баъди ҳолпурсиҳои гарму самимӣ: – Пагоҳ ба Фарғона рафтаниям, – мегӯяд бо шавқу ҳаяҷони гулӯгир. Гап ҳаст, гапи хеле муҳим!

Ва ба суоли «тинҷист, охир?» «Тинҷӣ! – хитоб мекунад Маъсума, – пагоҳ, худо хоҳад, саҳар катӣ ба роҳ мебароям. Нисфирӯзиҳо расида равам, ҷон, гапзанон дар ҳамон ҷо».

***

Маъсума нисфирӯзӣ расида рафта, модари Шаҳнозро, ки ӯро интизор аст, ёфта, инак, чӣ хел гап кушояд, намедонад. Ӯ сахт дар ҳаяҷон.

– Шаҳноз куҷост? «Хӯҷаин» наменамоянд?

– «Хӯҷаин» дар кор. Шаҳнозро кадом як дугонааш ҷеғ зада бурд. Меояд. Аз омадани шумо бохабар аст. Мегӯяд, ки холаҷонро ҷудо ёд кардаам.

– Ман ҳам, ин вақтҳо, ӯро бештар ёд мекардагӣ шудаам.

– Ин вақтҳо... Коре карда, хоҳарҷон... – дили Марҳабо чизеро ҳис карда, вай табассуми ҳазин ба лаб, хавотиромез ба Маъсума менигарад.

Ҳаяҷонашро саҳл фурӯ нишонда. Маъсума, ҳарчӣ бодо бод, якбора сари мақсад меояд: – Шаҳнози шуморо, апаҷон, келин кунаммӣ, мегӯям. Кенҷаи Нигорапем Умеда нағз мешиносед. Нигор-апаро ҳам хуб мешинохтед. Умед, ки баъди сари модар ба ман мисли бача шудааст, бовар кунед, чун модари раҳматиаш ҷони одам!

Хомӯши ихтиёр кардани Марҳаборо дида, каме беқарор шуда, Маъсума меафзояд: – Маҷбур намекунам, албатта. Шумою «хӯҷаин» хуб гӯед, худи Шаҳноз розӣ шавад...

Марҳабо лабханд мекунад: – Шаҳноз, хоҳарҷон, аз они худатон бошад, мо чӣ ҳам мегуфтем?

– Аз они шумо не?

(Давом дорад.)

Атласҳои «Водӣ—марҷон»

Атласи Ӯзбекистон саросари ҷаҳон машҳур аст. Алалхусус, атласҳои водии Фарғона шӯҳрати беандоза пайдо кардаанд. Дар бобати тайёр кардани ин қабил атласҳои мухталифнавъ саҳми коркунони фирмаи истеҳсолии хусусии «Водӣ-марҷон»-и ноҳияи Охунбобоеви вилояти Фарғона ҳам калон аст. Зеро аҳли меҳнати фирмаи мазкур дар бобати омода сохтани ашёи хоми гаронбаҳои атлас—абрешим намунаи ибрат мегарданд. Дар ин ҷо абрешими навъи 310\1 тайёр карда мешавад, ки ашёи хоми гаронбаҳо ба ҳисоб меравад. Чунки аз ин навъи абрешим навъҳои атлас, аз қабили «Сурға», «Хосиятхон», «Сайқал», «Томчӣ», «Нодира» ва ғайра тайёр карда мешаванд, ки талабгорони зиёдеро доранд.

Ҳоли ҳозир дар фирмаи мазкур 120 нафар фаъолият пеш мебаранд.

Дар сурат: коргари фирмаи мазкур **Наргиза Содиқова** дар сари кор. Вай аз маҳсули меҳнати худ мудом мамнун аст. Чунки хушсифат тайёр мегардад.

Матн ва сурати Муқимҷон ҚОДИРОВ. (ӮзА).

Соҳибҳунар воло бувад!

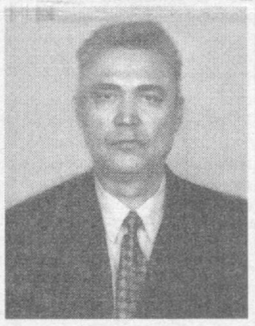

Ҳар сол дар маъракаи обуна ташвишу тараддуди рӯзноманигорон даҳчанд мешавад. Ҳафт сол қабл аз ин дар сар ташвишу тараддуд назди Ҳумоиддин Шарофиддинов даромадам. Ӯ он вақт раисии иттифоқи касабаи вилоятро ба ӯҳда дошт. Пас аз ҳолпурсӣ матлаби хешро иброз намудам.

—Дафтарчаро гирифта ёддошт кунед! Ӯ ному насаби одамон ва роҳбарони ташкилоту муассисаҳоро аз ёд мегуфту ман онро дар дафтарчаам қайд мекардам. Дар охир ӯ ёдрас намуд, ки ҳатман ба назди Сарраёсати вилоятии тармими мошинҳо рафиқ Хушбоқ Тӯлаганов равам. Аз рӯи нишондоди бобои Ҳумоиддин ба назди Хушбоқ Тӯлаганов омада саломy паёми ҳаёти эҷодии рӯзномаро расонидам ва дар навбати худ гуфтаҳои бобои Ҳумоиддин Шарофиддиновро ёдовар шудам.

Пас ба асли мақсад гузашта дар бораи аҳамияти ин маърака, пос доштани анъанаҳову ғурури миллӣ ибрози назар намудам. Ҳамин тариқ ҳамон сол аҳли Сарраёсати хизматрасонии техникии вилояти Сурхондарё ба рӯзномаи «Овози тоҷик» 20 нусха обуна шуданд. Аз ҳамон сол инҷониб шиносоии ман бо Хушбоқ Тӯлаганов оғоз гашта буд. Ва ҳар сол чун ин маърака оғоз шавад ё бо тавассути телефон ё бо Хушбоқака дар ин боб ва дигар мавзӯъҳо гуфтугӯ мекунем. Дар ин солҳо боре нашудааст, ки гапҳои мо бе натиҷа монда бошад. Хоксорӣ, фурӯтанӣ, яккавлии ин марди наҷиб маро хуш омада буд.

Надонам сабаб чӣ бошад, ки солҳои охир баъзе одамон бо ваъдабозиҳо домони касро бо чормағзи пуч пур мекунанд. Ва ин хусусиятҳо бештар дар хуну хӯи бархе аз роҳбарон низ ҷой гирифтааст, ки онро баъзан кас ба тарозуи ақл баркашида дар таҳайюр мемонад. Хушбахтона, Хушбоқ Тӯлаганов барин мардони яккавла, росткору ростгӯ, ки дили кас ба зиндагию оянда ва ба одамон гарм аст. Чунин хислатҳои одамият дар бачагӣ дар мағзу устухони Хушбоқи ҷавон нишаста буд...

Қиблагоҳи Хушбоқ-амаки Тӯлаган дар деҳаи Вандоби хушманзара таваллуд ёфта бо меҳнати ҳалолу арақи ҷабин рӯзгори хешро пеш мебурд. Ҳар сол аҳли деҳа аз оғози баҳор замин меронданд, дона мекоштанду хирман мекӯфтанд. Рӯзгораш ба ин минвол мегузашт. Амаки Тӯлаган аз он хурсанд буд, ки фарзандонашро бо меҳнати ҳалол ба воя мерасонад. Зиндагии осудаву обод дошт ӯ. Чархи гардун дар гардиш аст гуфтани одамон бесабаб нест. Соли 1940 аҳли деҳаи Вандобро ба ноҳияи Ангори хоҷагии Қорасув мекӯчонанд. Амаки Тӯлаган бо аҳли хонаводааш дар ҷои нав ба зиндагии нав оғоз кард. Хазандаву газандаҳо, пашшаву гармсел муҳоҷиронро ба дод меовард. Ба тақдир тан дода дар манзили нав одат карданд. Ҳамин тариқ амаки Тӯлаган ба мисли садҳо зарробоғӣ, вандобӣ ва пошхӯрдӣ дар ин диёр ҷойгузин шуданд. Хонаву манзилҳо, боғу роғҳо пайдо гаштанд. Хушбоқ дар қатори фарзандони муҳоҷирон ба мактаб рафт, аълохон буд. Ба техника меҳри зиёд дошт. Бо ҳавас ба ронандаи мошину тракторҳо назар мекард. Мехост дар паҳлӯи ронандаҳо ба сайру саёҳат расад. Аҷаб орзупарвар аст айёми бачагӣ. Дар синфи ҳафтум мехонд. Фориғ аз дарс ба хона бармегашт. Роҳи онҳо аз назди гаражи колхоз мегузашт. Баъзан ба ин ҷо омада бо ронандаи мошину тракторҳое, ки машғули тармим буданд, зеҳн монда ва гоҳо ба онҳо низ кӯмак мерасониду бо либосҳои равғанолуд ба хона бармегашт. Модараш либосҳои равғанолуди Хушбоқро дида ҳайрон мешуд ва аз ӯ пурсон мекард, ки оё ӯ дар мактаб мехонад ва ё дар анбори тармими мошинҳо кор мекунад. Ин кори ӯ мунтазам ба амал меомад. Ниҳоят, модар Хушбоқро маҷбур месозад, ки либосҳои чирколудашро худаш шӯяд. Ин муносибат ба Хушбоқи ҷавон ҳеҷ тағйироте набахшид. Баръакс ӯ ҳар рӯз ин корашро идома медод. Баъзан амаки Тӯлаган ба мунокишаи модару писар завқ бурда, мегуфт:

— Хайр, очеш, Хушбоқро сарзаниш накун. Худо хоҳад ӯ одами калон шуда, соҳиби кори калон мегардад. Ана, пас бин, бачем, мана ба Тирмиз, Вандоб мебарӣ гӯён хоҳиш ҳам мекунӣ.

Ин гапҳо алами модарро боз дучанд мекард.

—Шумо ба ҷои ба писаратон насиҳат кардан бели вайа даста медиҳед,—бо ошуфтагию дилмондагӣ мегуфт модар.

Ҳамин тариқ, Хушбоқ мактабро аъло хатм намуд. Вале ӯро касе роҳбалад нашуд, ки ба таҳсил равад.

Он солҳо ноҳияи Гагарин «ҳозира Мурзработ» нав ташкил шуда буд. Барои ободии ин ноҳия ҳукумати ҷумҳурӣ сохтмони зарбдор эълон карда буд. Аз тамоми гӯшаву канори ҷумҳурӣ ба ин ҷо мутахассисони ҷавон ба кор меомаданд. Хушбоқи ҷавон бо хоҳиши худ бо чанд нафар ҷавонон ба ин ҷо ба кор омад. Ба он наклиётҳое, ки рег ва дигар масолеҳи бинокорӣ мекашондиданд, ҳисобчӣ таъин намуданд. Кор шабу рӯз давом мекард. Ҳавои тафсон, шамолҳои афғонӣ муҳоҷиронро ба дод меовард. Оби нӯшокиро ҳатто аз деҳаи Вандоб меоварданд. Ҳамсолу ҳаммаслакони Хушбоқ мондашавиро намедонистанд. Дар ободии ин чӯл расо ду сол кор кард. Каме пасандоз ҳам ғун намуд. Баъд, ба курси ронандагӣ дохил мешавад. Ҳам мехонду ҳам дар автобаза кор мекард. Ҳамин тариқ баъди таҳсил корашро дар автобаза идома дод. Азбаски он солҳо мутахассиси соҳаи наклиёт дар автобаза намерасид, ӯро ҳамчун коргари боинтизом механик таъин карданд. Боре директори автобаза ӯро ба наздаш даъват карда гуфт, ки хоҳиши таҳсил кардан дошта бошад, ғоибона ба техникуми шаҳри Қӯқанд роҳхат ҳаст. Кайҳо боз ин орзуро дар дил мепарварид. Таҳсил чи хел ба итмом расониданашро надониста монд. Ӯро ба кори муҳандисӣ гузарониданд, масъулияти ӯ дучанд гашт. Мошинҳои наклиётӣ он солҳо дар ободии пули Шеробод ва Музработ кор мекарданд.

(Давомаш дар саҳ.4)

Навгониҳои Тоҷикистон

Тасдиқи нақша

Мувофиқи Барномаи дигаргунсозиҳои сохтории иқтисодиёти Тоҷикистон ба мақсади суръатфизоии раванди хусусигардонӣ ва васеъ ҷалб сохтани сармояҳои хориҷа Ҳукумати ҶТ нақшаи стратегии хусусигардонии амволи давлатиро барои солҳои 2002-2004 тасдиқ намуд. Мақсади асосии он ба вуҷуд овардани низоми ҳамаҷониба суръатфизоӣ бахшидан ва амиқ гардондани раванди хусусигардонӣ, инкишофи усулҳои ба рақобаттобоварии бозоргонӣ, ба вуҷуд овардани маблағ ва инфрасохторест, ки ба он зарур мебошад. Нақшаи стратегӣ ба низом даровардани дигаргунсозиҳоро то соли 2004 дар бар гирифтааст, ки асосан ба корхонаҳои калону миёна дахлдор асту ба ҷамъиятҳои саҳҳомии тарзи кушод мубаддал сохтани онҳоро таъин месозад. Зикр меёбад, ки ҳоли ҳозир амалан раванди хусусигардонии хурд ба анҷом расидаасту он асосан соҳаи савдо, хӯроки умумӣ ва хизматрасонии маишӣ ба аҳолиро дар бар гирифтааст. Стратегияи умумии хусусигардонӣ танҳо дар сурати мавҷуд будани фишангҳои босамараи ҷалб сохтани сармояҳои хориҷӣ ба рӯи об бароварда мешавад. Стратегияи хусусигардонии корхонаҳое, ки мувофиқи қарори ҳукумат ба хусусигардонӣ мансуб аст, ҳамчунин хусусигардониро аз рӯи лоиҳаҳои инфиродӣ муайян кардааст.

Баҳои ташкилотҳои байналхалқӣ

Дар Душанбе дар мактаби мустақили паёмнигории «Тоҷикистон дар садаи XX1» семинар-тренинг аз рӯи силсилаи «Баланд бардоштани маҳорати паёмнигорӣ» ба амал омад, ки ташаббускори созмон додани он Оҷонсии «Азия-плюс» баробари ҷонибдории Бунёди АврОсиё буд. Мавзӯи асосии он «Таҳрири бадеии матнҳои рӯзномаҳо» гардида, онро номзади илми филология Н.Брукёр гузаронд. Аз рӯи суханони вай, сифати нашрияҳо беҳбудиро тақозо дорад ва семинари мазкур ба муҳаррирон ва паёмнигорони воситаҳои ахбори оммавӣ дар бобати беҳтар кардани сифати матнҳо кӯмаки калон мерасонад. Дар кори семинар муҳаррирон ва паёмнигорон аз Хуҷанд, Хатлон, вилояти худмухтори Бадахшони кӯҳӣ ва албатта, намояндагони воситаҳои ахбори оммавии пойтахт иштирок намуданд.

Баъди фарҷоми семинар нишасти матбуотӣ бо иштироки корманди миссияи ЮСАИД дар Тоҷикистон Абдураҳим Муҳидов, сардиректори Оҷонсии иттилоотии «Осиё-плюс» Умед Бобохонов, атташеи матбуоти Офиси инсонпарваронаи Иттиҳоди Аврупо дар Тоҷикистон Азамат Ҳасанов, ҳамчунин намояндагони як қатор ташкилотҳои байналхалқӣ ба амал омад. Ба фикри намояндагони ташкилотҳои байналхалқӣ вазъи умумии воситаҳои ахбори оммавиро аз рӯи баҳогузории панҷхола ба се арзёбӣ кардан мумкин аст. Онҳо зикр намуданд, ки ду сол муқаддам дар ин бобат баҳои ВАО ҷумҳурият аз баҳои ду баробари тарҳаш боло набуд.

Ба корхонаҳои муштарак меоянд

Дар Хуҷанд маҷлиси фаъолони шаҳр ба амал омада, дар он натиҷаҳои рушди тараққиёти иҷтимоиву иқтисодии он дар нимаи якуми соли кунун мавриди муҳокима қарор гирифт. Сарвари маъмурияти шаҳр С.Ҷалолов зикр намуд, ки нисбати ҳамин давраи соли гузашта нишондиҳандаҳо ба 26 фоиз афзудаанд.

Корхонаҳои саноатии шаҳр бидуни сектори ғайридавлатӣ 58746,2 сомонӣ маҳсулот тайёр намудааст. Корхонаҳои муштарак ба андозаи 46614,0 сомонӣ маҳсулот тайёр кардаанд, ки ба 79,3 фоизи миқдори умумии маҳсулот баробар аст. Аз 36 номгӯӣ маҳсулот ҳаҷми истеҳсоли 22 номгӯяш афзудааст.

Дар Хуҷанд ҳанӯз муаммои бекорӣ мавҷуд аст. Таҳлил нишон медиҳад, ки бисёриҳо хоҳиши дар корхонаҳои муштарак кор карданро доранд. Зеро музди миёнаи меҳнат дар ин корхонаҳо аз 90 сомонӣ зиёд аст.

Омодагии исфарагиён

Ба мақсади таъмини талаботи аҳолӣ мувофиқи қарори маъмурияти Исфара 10 фоизи маҳсулоти ғаллаи дар хоҷагиҳо тайёркардашаванда бояд ба бунёди захиравӣ супурда шуда, то 1 апрели соли 2003 нигоҳ дошта шаванд. Ба ҳамин муносибат дар назди раёсати кишоварзӣ ва ҷамъияти матлуботи ноҳия вазифаи мушаххас оид ба иҷрои қарори мазкур гузошта шудааст.

Аз рӯи пешгӯии мутахассисони соҳаи аграрӣ дар ноҳия 8 ҳазор тонна ғалла ҷамъ оварда мешавад. Мувофиқи маълумоти шӯъбаи кишоварзии маъмурияти шаҳр хоҷагиҳои аграрӣ бояд 91 тонна картошка, 82,5 тонна пиёз, 44 тонна сабзӣ, 48 тонна карам, ҳамчунин 23 тонна мева ва 6,5 тонна ангур тайёр кунанд. Барои зимистонгузаронӣ беш аз 17 ҳазор тонна хӯроки дурушти чорво, 12 тонна хошоки дағал ва ғайра тайёр мегардад.

Вобаста ба нашъамандист

Шӯъбаи минтақавии мубориза ба муқобили ҷинояткории муташаккили вилояти Суғди Вазорати умури дохилаи Тоҷикистон дар вилоят содир гардидани 171 ҷиноятро маълум кард. Дар ҳамин давраи соли гузашта миқдори он ба 128 баробар буд.

30 адади он бо ғайриқонунӣ муовиза кардани моддаҳои нашъамандӣ алоқаманд мебошад. Як далели ба даст овардани гаравгон, як далели дуздидани шахс, ду далели терроризм ва авбошӣ қайд гардида, шашяки миқдори ҷиноят бо фаъолияти Ҳизби манъшудаи «Ҳизбут-таҳрир» ва ғайриқонунӣ нигоҳ доштани силоҳ алоқаманд мебошад.

Дар тӯли шаш моҳ 12 килограмму 582 грамм моддаи нашъамандӣ мусодира гардидааст.

Сарҳадро худамон ҳифз мекунем

Дар бадали ду сол миқдори қӯшунҳои сарҳадбони Тоҷикистон аз ҳисоби кӯтоҳ кардани дигар сохторҳои нирӯҳои ҷумҳурият се баробар зиёд карда мешавад. Дар ин бора фармондеҳи қӯшунҳои сарҳадбони Тоҷикистон, генерал-лейтенант Абдураҳмон Азимов хабар дод. Қарори дар ин бобат қабулкардаи роҳбарияти ҷумҳуриятро Азимов сари вақтӣ номид ва он баробари назардошти вазъи кунунии сарҳади байни Тоҷикистону Афғонистон қабул гардидааст. Ҳоли ҳозир теъдоди қӯшунҳои сарҳадбони ҷумҳурият қариб даҳ ҳазор нафарро ташкил медиҳад.

Фармондеҳ зикр намуд, ки баъди ба анҷом расидани ислоҳот дар қӯшунҳои сарҳадбони Тоҷикистон таҳти ҳифзи онҳо тамоми қитъаҳои сарҳадбони сарҳади байни Тоҷикистону Афғонистон ва Тоҷикистону Чин қарор мегирад, ки ҳоли ҳозир сарҳадбонони россиягӣ таҳти ҳифозаи худ қарор гирифтаанд.

Дар саҳифаи маҷаллаи Фаронса

Яке аз шумораи охирини худро нашрияи фаронсавии «Мисисиви» ба адабиёти Осиёи Марказӣ бахшид. Дар он порчаҳо аз эҷодиёти нависанда С.Айнӣ, шоира Гулрухсор, ҳамчунин ҳикояи Бахманёр «Зан ва оина» чоп гардидааст. Дар саҳифае, ки ба адабиёти ӯзбек бахшида шудааст, се шеъри шоири намоёни тоҷик Ҳаёт Неъмати Самарқандӣ рӯи чопро дидааст.

Дар «Масисиви» чун анъана асарҳои нависандагон ва шоирони машҳури ҷаҳон чоп мегарданд. Аз рӯи суханони олим ва мунаққиди номдори тоҷик Сафар Абдулло маълум мегардад, ки аз тарафи паёмнигорони фаронсавӣ майлу шавқ зоҳир кардан ба эҷодиёти эҷодкорони Осиёи Марказӣ боз як иқдом дар бобати амалиёти мутақобилаи фарҳанги ҷаҳонӣ ба ҳисоб меравад.

«Туркистон-пресс»—«Вароруд».

Соли эъзози куҳансолон

Ғаму андӯҳ ва фахру ғурури Энахонаи

Оташ ва Сухан. Оташи фурӯзон ҳам хомӯш мегардад, вале Сухан байни мову шумо мудом садо медиҳад ва он ҳамчун мӯҳри абадӣ дар ҳаёт боқӣ мемонад. Агар Сухан якҷоя бо Оташ хомӯш гардад, дар он сурат мегирям ман аз он ки ҳаётам беҳуда гузаштааст.

Муҳаммад Юсуф.

Як сол муқаддам, охири моҳи июл аз ҳаёт бармаҳал писари дӯстдоштаи Энахонаи—Шоири мардуми Ўзбекистон Муҳаммад Юсуф чашм пӯшид. Вай ҳаёти кӯтоҳро аз сар гузаронд. 47 сол умр дид. Ва гӯё шоир кам мондани умрашро пай бурда, ҳаракат кард бештар иншо намояд, шеърҳоеро эҷод кунад, то ки онҳо аз қалби одамон маъво пайдо кунанд. Дар айни замон корҳои зиёди ҷамъиятиро ба ӯҳда дошт ва ҳамчун вакили халқи Олий Маҷлиси Ҷумҳурияти Ўзбекистон интихоб шуд. Зеро ба ҷавонон эҷодкор аз наздик кӯмак расонд. Бо ин ҳама Муҳаммад Юсуф маҳз дар солҳои истиқлолият бештар кушода шуданд ва сермаҳсул эҷод намуд.

... Аҳлол бовар кардан душвор аст, ки ӯ дар байни мо нест. Муаллифи ин сатрҳо ба қарибӣ ба ноҳияи Марҳамат—ватани шоир сафар карда, дар маъвояшон дар деҳаи Ковунчӣ шуд, қабрашро зиёрат намуд ва барои шод гардондани арвоҳаш аз Қуръони Карим оятҳо қироат кард.

Мегӯянд, ки шоирон ҳеҷ гоҳ намемиранд. Дарҳақиқат, номи инсон бо корҳои нек аз боқӣ мемонад. Муҳаммад Юсуф бошад, бештар Ватани маҳбубро васф намуд. Ва қариб даҳ маҷмӯаи шеърҳояшро интишор намуд, соли охири ҳаёташ «Асарҳои мунтахабаш»-ро чоп кунонд. Шоир мусиқиро хуб медонист ва аз ин рӯ бисёр сурудҳояш ба тезӣ ба оҳанг даромада, мақбули халқ гардиданд. Ва онҳоро бештар дар рӯзҳои иду сурур, тӯйҳо мешунавед, ҳар рӯз тавассути телевизион ва радио намоиш медиҳанд, мешунавонанд.

Ба мактабе, ки вай таҳсил кардааст, кӯчае, ки ӯ истиқомат намудааст, номи Муҳаммад Юсуфро доданд. Бо ташаббуси меҳнаткашони ноҳияи Марҳамат бунёди ҷамъияте, ки номи ӯро дорад, ташкил гардидааст, дар мактабе, ки ӯ таҳсили илм кардааст, осорхона созмон додаанд.

Вай ҷавони зебо буд ва ӯро бештар ба Пушкин монанд мекарданд; нигоҳи чиддӣ дошт, дар лабонаш табассум ҳувайдо буд, бо виқор қадам мепартофт. Ва симои ӯро маҳз ҳамин тавр мусаввир Чӯрабек Асрон офаридааст. Онҳо на мегиранд. Дар болои кати чӯбин филфавр кӯрпачаву дастархон пайдо мегардад. Энахонаи—модари шоир мебарояд. На он қадар қадбаланд, дар бар либоси сафед дорад, чашмонаш ғамгин. Ӯ чун себи дуқоқ буд.

Вай портрети фарзанди азизашро дида, худдорӣ наметавонад. Аз чашмонаш ашк ҷорӣ мегардад. Фақат «Раҳмат, раҳмат!» мегӯяд.

Ҳамагон хомӯш. Танҳо садои оби ҷӯйчае ба гӯш мерасад, ки аз шафати хона ҷорист.

танҳо ҳамдеҳа, балки дӯстони наздик будаанд. Мусаввир бисёр хислатҳои шоирро дар ёд дошт ва аз ин рӯ он ҳамаро ҳаракат намуд ба асарҳои худ кӯчонад. Ва Муҳаммад Юсуф ҳам эҷодиёти мусаввирро қадр карда, дар ҳаққи ӯ солҳои охири умраш шеърҳо гуфта буд.

Чӯрабек аз хусуси ба хонаи шоир рафтанам хабардор шуда, гуфт, ки ҳамроҳӣ карданист. «Ба Энахонаи портрети фарзандашро супурданиам»—таъкид кард вай.

Мо дар хонаи шоир. Ҳавлии саранҷом, сабзу хуррам, бӯи меваҳо димоғро қитиқ мекунад. Моро хоҳарон ва ҷиянҳои Муҳаммад пешвоз гирифтанд. Дар болои кати чӯбин...

Ба мо чӯйро нишон доданд, ки ҳангоми тобистони гарм шоир почаи шимашро бар зада, пояшро ба об андохта истироҳат кардааст. Ва шояд дар ҳамин лаҳзаҳо илҳомаш чӯш гирифта, сатрҳои нав ба наврo дар сараш пазонда бошад.

Вай дар асл ҷавони хушчақчақу серзавқ буд. Ҳазлу мутоибаро дӯст медошт, бачагон ва шеърхонро хуб медид. Бисёр ашъори Машрабро аз ёд медонист. Энахонаи нақл кард, ки ӯ дар синни сесолагӣ ба иншои шеър машғул гардида буд. Истеъдоди вай ба тезӣ ошкор гардид ва ҳангоми дар синфи ҳафтум таҳсил кардан дар озмун ғолиб омада, ба гирифтани роҳхат ба маскани солимгардонии умумииттифоқии «Артек» мушарраф гардида буд.

Дар винеткаи кӯҳнаи мактаби шоир аз пеш чой гирифтааст. Ва он бесабаб набуд. Ӯ мудом аълохон буд. Махсусан забон ва адабиётро бештар дӯст медошт. Бештар футболбозӣ ҳам мекард. Вай тӯбро моҳирона идора мекард ва аз ин рӯ ҳонандагони синфҳои болоӣ илтимос мекарданд, ки дар тими онҳо бозӣ кунад.

Мураббии маънавии ӯ моҳияш Турсунмомо буд, ки ӯро отин мегуфтанд. Вай ба шоирони ояндаи бисёр афсонаву ривоятҳоро нақл карда додааст. Аз хусуси урфу одат ва анъанаи халқ бештар ҳарф гуфтааст. Шеърҳои аввалини ӯро шунида, отин гуфта буд, ки аз Муҳаммад Юсуф шоири бузург мебарояд. Турсунмомо ҳарчанд 103 сол дошт, ба Муҳаммад ӯ бо эътиром «шумо»-гӯён муроҷиат мекард...

Ва дар қабли Муҳаммад боварӣ ба худро маҳз ӯ чойгир сохта буд...

Сӯҳбатамон кӯр мегирад. Чӯрабек ба кашидани портрети Энахонаи шурӯъ мекунад. Вай нақл мекунад, қариб ҳафтоду панҷ соли умри худро дар Марҳамат гузарондааст. Муҳаммад хост ӯро боре ба Тошканд барад. Вале насиб накард ва ӯ дур аз деҳаи чоноҷони худ зиндагонӣ кардан ба натавонистанашро пай бурд. Ҳаёт давом дорад. Бо ғамхорӣ ва диққату эътибор фаро гирифта шудааст. Хампаҳои писараш Миродил, арӯсаш, духтаронаш Гулчеҳра, Матлуба ва Муҳаммад мебошанд. Набераҳон ва чабераҳон ҳам ба камол мерасанд.

Ӯ ба чабераҳони худ назар афканда, чӣ тавр дида ба дунё кушодани Муҳаммад Юсуфро ба хотир меоварад. Чӣ тавр аз забони вай шунидани аввалин калимаи «модарро» нақл мекунад. Энахонаи ин сатрҳоро ба забон гирифта, ҳаракат мекунад чашмони пур аз ашкашро пинҳон дорад.

Энахонаи аввалин бор чӣ тавр хушу хурсанд ворид гардидани Муҳаммадро ҳам хуб дар хотир дорад. Дар даст ҳамон ваҳт аввалин маҷмӯаи шеърҳояшро дошт. Онро хуб медонад, ки чӣ тавр аҳли деҳа ба вай хабарро оиди «Шоири мардуми Ўзбекистон» — шудани Муҳаммадро расонда буданд.

Як сол мукаддам хабари ноҳуши марги фарзанд ӯро ба дарёи ғаму андӯҳ тела дод. Дунё ба назараш торик шуд. Ба ӯ матни сӯгвории Президенти Ўзбекистон Ислом Каримовро оварда доданд, ки ба ин зани оддӣ ирсол гардида, чунин сатрҳо иншо гардида будан:

«Фарзанди шумо Муҳаммадҷон соҳиби истеъдоди нодир, некхох, саховатқалб, мард ва инсони хоксор буд. Ва аз ин рӯ ин хабари ноҳуш маро ҳам чун бисёр дӯстон ва хавасмандони шоир ба андӯҳ овард.

Хотираи дурахшони ӯ ҳамеша дар қалби мост. Аз Худои мутаъол ба Шумо сабру таҳаммулро мепурсам».

Ин суханон ба вай қувваву мадор мебахшад. Ӯ хуб медонад, ки ба набераҳон, фарзандон, ҳамаи мо зарур аст. Чунки вай Энахонаи—модари шоир Муҳаммад Юсуф мебошад!

Рустам ШАГАЕВ,
мухбири махсуси ЎзА.
Марҳамат—Тошканд.

Дар сурат: мусаввир **Чӯрабек Асрон** ба Энахонаи портрети фарзандашро месупорад.

Аксбардории муаллиф.

Зинда монд

Мӯйсафеди 90-сола, ки истеъмоли асалро хеле хуб медид, аз паи ҷустуҷӯи ошёни оруи асал шуд. Кофта-кофта дар бешазор ба лонаи оруҳо дучор омад. Аз лонаашон берун шудани оруҳои асалгундорро мушоҳида кард. Ҳамин ки онҳо аз манзил дур шуданд, ба вайрон кардани ошён шурӯъ кард. Ҳанӯз асалро ба даҳон набурда, лашкари оруҳо ба «ҳуҷум» гузаштанд. Ба гуфти мӯйсафед тахминан ҳазор оруи асал ба вай часпиданд ва нешҳои тези худро ба баданаш халониданд.

Рӯяш варам кард. Чашмонашро кушода натавонист ва оқибат дар беша монд. Тасодуфе ӯро боз ба ҳаёт баргардонд. Як гурӯҳ истироҳаткунандагон мӯйсафеди беҳушро ба беморхона оварданд. Баъди муоинаи духтур баъзеҳо ба зинда мондани мӯйсафед боварӣ накарданд. Зеро мувофиқи назария агар инсонро оруи асал дар як рӯз аз 100 то 500 маротиба газад дар он ҳолат зинда мондани ӯ мумкин аст. Вале духтурон тахмин карданд, ки мӯйсафедро камаш панҷ ҳазор маротиба оруи асал газидааст.

Барои зинда мондани мӯйсафед бақувват будани дили ӯро ваҷҳ нишон доданд.

Турфа олам

Ёдгорӣ ба сагобӣ

Ҳайвоноти обӣ-сагобӣ (нутрия) лаббиниҳо ҳайкал гузошта, бо ҳамин номи худро ба китоби «Рекордҳои Гиннес» шомил гардонданианд. Зеро тамоми сокинони Лаббин дӯстдорони ҳайвоноти обӣ буда, бо парвариши бо меҳру муҳаббати баланд шуғл меварзанд.

Куҳансолон хабар медиҳанд, ки аввалин сагобии дар ин сарзамин солҳои панҷоҳуми садаи гузашта пайдо шудаанд. Ҳайвоноти мазкури обӣ насли хуб медиҳад, хӯрокро интихоб намекунанд. Яъне чӣ диханд, ба он шукр карда, тановвул менамояд. Мӯйнаи сагобӣ манбаи даромади калон аст. Гӯшти парҳезии онҳоро тановвул ҳам мекунанд.

Дар охири садаи гузашта якеи ҳар ду хонадони лаббинӣ парвариши сагобиро «хоббӣ»-и худ қарор дод. Аввали садаи кунун бошад, сеяки хонадони онҳо бо парвариши сагобӣ машғул мегардидагӣ шуданд. Ва он ба оилаҳои камбизост манбаи асосии даромад гардид. Чунки ҳам пӯсташу ҳам гӯшташ ба фурӯш меравад.

Лаббиниҳо аҳлол аз паи ҷамъ овардани маблағанд. Онҳо ният кардаанд, ки барои яке аз манбаи асосии даромади худ-сагобӣ ҳайкал гузоранд. Яъне гузоштани ҳайкали биринҷӣ ба сагобӣ ба нақша гирифта шудааст.

Бозгашти ҳамён

Дар ин ҷо сухан на дар бораи ҳамёни дуздидашуда, балки ҳамёне меравад, ки соҳибаш фаромӯш карда рафта буд. Ва ин ҳамён ба соҳибаш баргардонда шуд. Гуфтан мумкин аст, ки ин рафтори оличанобонаро аз ҳазор кас як нафар кардаааш мумкин аст.

Хонуми тюменӣ, ки ба вокзал мешитофт, таксиро боздошт. Ба ҳаракати поезд хамагӣ панҷ дақиқа монда буд. Аз саросемагӣ ҳамёнашро дар таксӣ монда рафт.

Ӯ азбаски пули сафарро ба дигар ҷо монда буду паттаро дар даст дошт, барбори фаҳмидани гумшавии ҳамён худро каме ноҳинҷор ҳис намуд. Сафарро хуб анҷом дод. Боз ба Тюмен баргашт. Тасодуфро бинед, ки ба вай боз ҳамон таксӣ рӯ ба рӯ гардид, ки ҳангоми рафтан ба он савор шуда буд.

Ронанда ҳамёнро ба соҳибаш баргардонд. Занак аз хурсандӣ ронандаро ба оғӯш гирифт. Хост мукофоташ диҳад. Лекин ронандаи таксӣ қатъиян рад намуд.

Гуфт, ки бар ивази ин некиаш аз худо сад карат бармегардад.

Заҳрамоҳии 42 килограмма

Виктор Махамух, ки бо аҳли байташ дар шаҳраки Мизич ҳаёт ба сар мебарад, ба шикор баромад. Шикор бобарор омад. Ба тӯрашон заҳрамоҳие афтод, ки 42 килограмм вазнро зер кард.

Азбаски барои тоза кардани моҳӣ корд нагузашт, маҷбур шуданд табарро истифода баранд. Сари моҳӣ 14 килограмм баромад. Болҳои моҳӣ ҳар кадом 2 килограммӣ будаанд.

Ҳайрият, ки Виктор ҳамроҳи аҳли байт ва шиносон ба шикор рафта буд. Набошад моҳии дарозиаш 138 сантиметрро бароварданд кори осон намешуд.

Ҳавзаи обе, ки онҳо шикор мекунанд, дар шафати заводи шакар ҷойгир аст. Ва масканҳо мазкур чандин сол боз тоза карда намешавад. Манбаи обҳои дурушти заводи мазкур асту барбари озуқа моҳӣ ҳо ҳам сар дода мешаванд. Алафу буттаҳо хуб месабзанд. Аз ин рӯ моҳӣ ин қадар фарбеҳ шудааст.

Виктор ва паливандони ӯ чандин рӯз моҳӣ хӯрданд.

Президентҳо чӣ гуна истироҳат мекунанд?

Президенти Россия Владимир Путин асосан бо лижатозӣ машғул мегардад. Сарвазири Канада Жан Кретен бошад, ҳамин ки вақти холӣ ёфт, ба шикори ҳайвоноти ваҳшӣ сарф мекунад. Аз ин рӯ ҳамин ки ба рухсатӣ баромад, ҳатман ба ҷангалзорҳои чанубӣ мамлакат роҳ пеш гирифта, бо шикор машғул мегардад.

Президенти Амрико Ҷорҷ Буш вақти холии худро дар Ранҷои худ бо голфбозӣ мегузаронад. Вай ҳамчунин шикори моҳӣ, ба шакл даровардани ниҳоли дарахтонро дӯст медорад.

Нахуствазири Британиён Кабир Тони Блэр рухсатии худро ҳамроҳи ҳамсарашу чор фарзандаш ба сайёҳати Италиёву Фаронса сарф мекунад. Бештар аз қасрҳои кӯҳна дидан мекунад.

Президенти Фаронса Жак Ширак бошад, оббозӣ кардан дар ҳавзаҳои оби қарорғоҳаш дар ҷанӯби Фаронса ва ибодат кардани аз қалисо хуш мекунад.

Канслери Олмон Герхард Шрёдер рухсатии худро ҳамроҳи ҳамсар ва духтараш гузаронда, теннисбозиро нағз мебинад. Ӯ ҳамчунин шиваровереро дӯст медорад, ки аҳли байт тайёр мекунад.

Пулҳои равғанин

Дар майдони ҳавоии Познан вазъи саломатии яке аз шаҳрвандони Уганда бад гардид. Аз ҳуш рафта, якбора фишори хунаш паст шуд. Вай ба Олмон парвоз мекард, аз назорати гумрукӣ гузашта буд. Табибон баъди муоина ба ӯ ташхиси «заҳролуд шудан аз хӯрок»-ро гузоштанд.

Баробари шунидани суханони духтур дар бобати бе чорроҳӣ ҳаллу фасл нашудани масъала душвор аст ба доду фиғон даромад ва дере нагузашта аз даҳонаш 10 ҳазор евро фаввора зада баромад. Аз ин ҳодиса атрофиён ҳангу манг шуда монданд. Маълум гардид, ки ҷавони гандагӣ маблағи мазкурро бо меҳнати ҳалол ёфтаст. Ба мақсади гузарондани ҳаёти бо карру фар ба Олмон роҳ пеш гирифта, ба пул равғанро молида фурӯ бурда будааст. То Лаҳистон бе ягон душворӣ расидааст. Вале оби маъданий нӯшида, дилаш беҳузур гаштааст ва ба чунин ҳолат афтодааст.

Ёднома

Таскини дил

Синфхонаи васеву барҳаво. Девори синфхонаро бо асбобҳои аёнӣ, гулҳои сунъӣ ва гулбуттаҳои зебо оро доданд. Хонандагони синфи 11 интизори муаллими фанни забон ва адабиётанд. Садои бардам-бардам қадамонии муаллими шинос аз роҳрави мактаб ба гӯш мерасид.Хонандагон ба курсиҳо нишастанд чашм аз дари синф наканда. Ниҳоят, муаллими фозилу сахтгир, вале беандоза дилсӯз ба синф даромад.

Дарс оғоз ёфт. Муаллим тавассути саволҳои худ донишҳои хонандагонро месанҷид. Баъд аз он, ки хонандагон ҷавобҳои писандида доданд, бо як хисси қаноатмандӣ табассуми зебо намуда, бо сарчунбонӣ тасдиқи фикри онон менамуд.

Ин инсони комил, ин омӯзгори ботаҷрибаи фидокор устод Абдуқаҳҳор Маҳмадалиев будаанд. Ҳар як соати дарси муаллим бо як маҳорати баланду санъати баланд мегузашт.

Чархи фалако, ситам ба ҷонам кардӣ,
Саргаштаву сарсони ҷаҳонам кардӣ.
Ин сина даме накард майли тарабе,
Бо амри қазо майли хазонам кардӣ.

Устоди азизам Абдуқаҳҳори Маҳмадалӣ! Ин мисраъҳоро ман аз қаъри дили шӯридаи худ чун эҳдо бар замири поку маърифатпарвари шумо навиштаам. Ин мисраъҳоро ман шогирди камтарину нотавони шумо бо чашмони ашкбор, бо сӯзу гудоз, бо як олам таассуфу армонҳо иншо кардам.

Аҷал 35-умин баҳори умратонро ба хазон мубаддал гардонд. Афсӯс, сад афсӯс, ки дар назди найрангҳои ҳаёт дасткӯтоҳ ҳастам. Бечорааму ночор!

Худовандо, ин чӣ бадбахтист, ки барои фарзанди нокому номуроди акнун 35-умин баҳори умрашро истиқболкарда раво дидӣ? Ин чӣ шӯрест, ки писаракн акнун қадами худро ба мактабмонда «дадачон» гӯён мегирад. Ҳоло замоне буд, ки вай рӯи зонуи падар нишинаду аз навозишҳои падараш бархурдор гардад.

Онон, ки кӯҳан шуданду онон, ки наванд,
Ҳар як паи якдигар якояк бишаванд.
В-ин мулки ҷаҳон ба кас намонад ҷовид,
Рафтанду равему боз оянду раванд.

Маҳз ин ҳақиқати талх одамро андак таскин медиҳаду халос.

Эътибор ТОЛИБОВА,
муаллимаи забон ва адабиёти,
мактаби миёнаи №10-и ноҳияи Узун.

Соҳибҳунар воло бувад!

(Аввалаш дар саҳ.3.)

Соли 1969 ӯро роҳбари вилояти Сурхондарё Нуриддин Муродов ба наздаш даъват карда мегӯяд, ки дар вилоят раёсати «Автотеххизмат» ташкил намуда, роҳбарияти онро ба дӯши Хушбоқ гузоштаниянд. Х.Тӯлаганов розӣ мешавад.

Дар назди Раёсати «Автотеххизмат» вазифа гузошта шуда буд, ки дар тамоми шаҳру навоҳии вилоят устохонаи тармими мошинҳо ва фурӯши қисмҳои эҳтиётӣ ба роҳ монанд. Албатта ин кор чандон осон набуд. Кори сергашвиш. Аввал корро аз интихоби кадрҳо оғоз намуд. Аз ҳар ноҳия тармимчиёни моҳирро ҷамъ оварда сипас ба кор шурӯъ намуд. Ҳамон сол дар шаҳри Тирмиз 6 ҷой барои тармими мошинҳо, дар Чаркӯрғон 3 ҷой, дар Деҳнав 2 ҷой ва дар Сариосиёву Узун 5 ҷой омода карданд. Ҳамин тариқ то соли 1987 дар тамоми ноҳияҳо зиёда аз 35 устохонаи ба андозаи давлатӣ ҷавобгӯ сохта шуд. Илова бар он дар шафати он фурӯши қисмҳои эҳтиётӣ ва дигар корҳои тармимӣ ташкил карда шуд.

Соли 1991. Ўзбекистон мустақилияти худро эълон намуд. Бо ҳамкории давлати Корея дар шаҳри Асака истеҳсоли мошинҳои «Некся», «Тико» ва «Дамас» оғоз гашт. Боз ташвишу тарадудҳи корҳонаи раёсати «Автотеххизмат» зиёд шуд. Аввал дар ҳамаи ноҳияҳо фурӯши қисмҳои эҳтиётӣ ва фурӯши мошинҳоро ба роҳ мондан зарур буд. Сониян, дар ҳамаи ноҳияҳо зарурати тармими ин мошинҳо ба роҳ мондан пайдо шуд. Дар як муддати кӯтоҳ ин корҳоро дар вилоят ташкил намуд Хушбоқ Тӯлаганов.

Ҳукумати ҷумҳурӣ хизматҳои шоёни ин марди хоксор ва фурӯтанро ба инобат гирифта, бо унвони Ходими хизматнишондодаи соҳаи хизматрасонии ҷумҳурӣ сарфароз намуд. Баъди як сол ӯро бо нишони «Мустақилият» қадр намуданд.

Дар 33 соли роҳбариаш Хушбоқ Тӯлаганов соле нашудааст, ки Саррайёсати «Автотеххизмат» нақшаҳои худро иҷро накарда бошад. Имрӯзҳо дар ин корхона 115 нафар кор фаъолият доранд. Коргарон ҳамеша маоши хешро сари вақт мегиранд. Маоши миёнаи онҳо 78-80 ҳазор сӯмро ташкил медиҳад.

Муваффақиятҳои ин марди хоксору фурӯтанро на ҳама хуш қабул карданд. Соли 2000 як гурӯҳ ходимони корҳои дохила ба хотири соҳиби мошинҳои хориҷӣ шудан ба Хушбоқ Тӯлаганов муроҷиат мекунанд. Вале ӯ ҷавоби рад медиҳад. Ба онҳо ин муносибат писанд намеояд. Сӯиқасд ташкил мекунанд ва сари писараш. Ва ниҳоят онҳо ба мақсади пасти худ мерасанд. Ва чун ин ҳодисаҳоро ба ёд оварда, хело маҳзун гашт акои Хушбоқ. Худро ба даст гирифта илова намуд.— Инсон ба хотири нафси худ ба чӣ корҳо даст намезадааст, додар. Кас ин пастиматӣ ва разилии одамонро дида ангушти хайрат мегазад. Ба худ суол медиҳад, наход инсон нисбати якдигар чунин бадбахтиро раво бинад? Ӯ каме сукут варзида ба мо рӯ оварда гуфт:

— Пастгинатон ҳеҷ гоҳ ба мақсад нарасанд, додар! Бийед, ба асли мақсад гузарем. «Бар сари фарзанди одам ҳарчӣояд, бигзарад»— гуфтаанд. Мо баъди ин гуфтугузор ба Хушбоқ Тӯлаганов рӯ оварда суол кардем:

— Шумо дар ин соҳа мутахассиси хуб ҳастед, бигӯед, ки фарқи мошинҳои собиқ СССР аз мошинҳои имрӯзаи Ўзбекистон дар чист?

— Худо тақдир карда будааст, мо чандин мошинҳои истеҳсоли Россияро савор шудем. Соли шашум аст, ки ҷумҳурии мо дорои мошинҳои худист. Агар мошинҳои Русия 1 миллион километр гардаду моторҳои онро чанд бор тармим кардан зарур ояд, мошинҳои ҳозираи Ўзбекистонро ду ва се бор равғаншон ивоз кунӣ, кифоя. Бардошти ин мошинҳо сад-бор аз мошини Русия хуб мебошад. Дигар қисмҳои он низ хело пурбардошт аст.

Боз як бартарии мошинҳои Ўзбекистон дар он аст, ки агар сохти берунии мошинҳои Русия аз тобиши оби шӯр зуд корношом гардад, вале мошинҳои Ўзбекистон ба ин гуна арозиҳо сахт тобовар мебошанд...

Оре, дар урфият «Ба кордон кор осон» мегӯянд. Ин ҳақ асту рост. Мо ба ин марди чашмикордону ҷамоаи корманданаш сарбаландиҳо хоста боқӣ тансиҳатии эшонро аз даргоҳи Худованд таманно дорем.

Нуралии РАҶАБ,
пайёмгири «Овози тоҷик» дар вилояти Сурхондарё.

Шаҳри Тошканд низ дар бадали ёздаҳ соли истиқлолияти Ўзбекистон хусни худро бо тавре шинохтанашавандае тағйир дод. Бисёр объектҳои таъиноти иҷтимоатӣ, истеҳсолӣ, маданиву маишӣ ба истифода супурда шуданд. Минҷумла, муассисаҳои бонки ҷумҳурият низ барои худ биноҳои осмонбӯс сохтанд, ки ҳар яке бо хусни шаҳр ҳусни нав зам мекунанд. Аз он ҷумла биноҳои Бонки Марказӣ ва Бонки миллии фаъолияти берунии иқтисодӣ сохта, ба истифода супурда шуданд, ки алҳол яке аз биноҳои зеботарини пойтахти мамлакатамон ба ҳисоб меравад.

Дар суратҳо: 1. Бинои Бонки Марказии Ҷумҳурияти Ўзбекистон. **2.** Бинои Бонки миллии фаъолияти берунии иқтисодӣ.

Аксбардорон: Турғунбек МАҲКАМОВ ва Владимир ПОРТНОВ.

Гувоҳномаи рақами O'R-Z N 1376770, ки 20 июли соли 2002 аз мактаби рақами 44-и таълимии ҳамагонии ноҳияи Бӯстонлиқи вилояти Тошканд ба Рӯзметова Асина дода шудааст, **БЕЭЪТИБОР** дониста шавад.

Овози тоҷик

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.
Тожик тилида нашр этилади.

Сармуҳаррир
Эсон Турдиқулов.

Рӯзнома ҳафтае ду маротиба: рӯзҳои чоршанбе ва шанбе чоп мешавад.
Рӯзнома дар компютерхонаи идора чинда, саҳифабандӣ гардид.

Ҳаҷми насри бадеӣ, очерку мақола аз 5 саҳифаи чопи ду интервали ва шеър аз 50 мисраъ зиёд бошад, идора қабул намекунад. Рӯзнома ба мактубҳои интишорнашуда ҷавоб намегардонад.

Рӯзнома дар Кумитаи давлатии матбуоти Ўзбекистон номнавис гардидааст.
Тартиби номнависишуда № 16. Г - 743.
Теъдоди чоп 3000.

Ҳисоби сурати мо дар бонк:
Ҳ/С 20212000800101767001,
МФО 00423. Шуъбаи Меҳнати ЖСБ дар шаҳри Тошканд.
Муҳаррири навбатдор: Т.ТӮХТАЕВ.
Мусаҳҳеҳон: ДОДОБОЕВА М.
ФАЁЗОВА Т.
Саҳифабанд: Х. Тухтаева.

Нишонии мо:
700047 ш.Тошканд, кучаи Матбуотчилар, 32.
Телефонҳо: қабулгоҳ 133 - 82 - 83; шуъбаи мактубҳо ва корҳои оммавӣ 136 - 57 - 28.
Индекси обуна 170.
Матбааи табъу нашри Ширкати саҳҳомии «Шарқ», нишонии корхона: кучаи Буюк Турон, хонаи 41.